

ÚJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

III. ÉVFOLYAM 24. SZÁM

MEGJELENIK:
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1947. JUNIUS 12.
6797 SZIVAN 24.

Megérkeztek az első oroszországi munkaszolgálatos hadifoglyok

Beszélgetés a Budapestre érkezettekkel

Ujabb névsorok hadifogoly munkaszolgálatosokról

Alig néhány hete, hogy a magyar sajtó közölte Rákosi Mátyásnak a magyar nők felkérésére Sztálin generalisszimuszhoz írott levelét, valamint a hatalmas Szovjetunió miniszterelnökének erre adott választát. Ebből a válaszból megtudhattuk, hogy a Szovjetunió — túltéve magát a békeszerződés rendelkezéseiről és az ezeken alapuló kötelezettségeiről — a békeszerződés ratifikálása előtt, még ebben az évben hazahozsátja a magyar hadifoglyokat.

A Szovjetunió baráti gesztusának megnyilvánulásként néhány héttel e levélváltás publikálása után már érkeznek is haza a hadifoglyok.

Szinte naponta befut egy-egy vonat. És a hazatérő hadifoglyok sorában ott vannak a zsidó munkaszolgálatosok is.

★

Emlékezzünk... 1940-től 1944-ig az ugynevezett „munkaszolgálat” gyötörték a háromnegyed-fasizmus és teljes fasizmus szadista urala zsidóságot.

Emlékezzünk... Az öregek megkínzásával kezdődött a „játék” 1940 nyarán, amikor behívták favágásra, ho-

mokhordásra, utépítésre azokat az idősebb korosztályokhoz tartozó zsidókat, akik már megették kenyérük javát. Semmiféle nemzetgazdasági érdek nem indokolta olyan emberek mozgósítását, akik teljesértékű munkát természetesen — erejük teljes megfeszítése ellenére — nem végezhettek.

Emlékezzünk... Az öregek után 1942-től kezdve egyre több és több fiatalot hívták be. Ekkor már nemcsak megkínzásról volt szó, hanem sokkal többről. A fiatalokat és öregeket azért vitték az ország határain túlra, hogy vagy maguktól elpusztuljanak, vagy elpusztítsák őket.

Nincs olyan nap, hogy Budapesten, Szegeden, Miskolcon, Kálocsán, vagy másutt ne zajlana le egy-egy olyan népbírósi tárgyalás, amelyen — keret-tisztek és keretlegények felelősségrevonása tükrében — ne kerülne a nyilvánosság elé a munkaszolgálatosok meggyötört és elpusztításának újabb részletei.

Legtöbbször kevés tanu állhat a népbíróságok elé. A tanúk túlnyomórésze ugyanis áldozat lett. A tanúk ott alusz-
szuk örök álmukat Ukrajna

tömegsírjaiban, ahová megfogottan, éhségtől csonttá-bőrré foglyottan, géppisztolyoktól és gépfegyverektől átljutkaszottan, vagy aknáktól felrobbantottan kerültek. A magyar fasiszták katonai intézői, a többi között, bedülittek arra használták fel a munkaszolgálatosokat, hogy — barmok helyett — őket kergessék maguk előtt az aknaveszélyes terepeken.

★

Csak azok a magyar-zsidó munkaszolgálatosok menekültek meg az ország határain túl, akik idejében orosz fogdába estek. Azok, akik a Szovjetunió táboraiába kerültek, elismeréssel és hálával emlékeznek meg arról az emberi bánásmódról, amelyet ott a magyarok — hadifoglyok és munkaszolgálatosok egyaránt — élveztek. Ugy dolgozhattak, mint a Szovjetunió munkásai és becsületes munkájukért jó ellátást kaptak.

Mennyi anya várja most mindennap a fiát! Mennyi feleség lesi férje csengetését! Mennyi gyerek akarja megölelni hazatérő apját!

Nem tudjuk még: hányan jönnek. Nincs pontos számunk azokról, akik a Szovjet-

unió életmentést jelentő hadifogságába kerültek.

Sok öröm lesz majd a Magyar Izrael berkeiben is. De — ne ringassuk magunkat illúziókba — sok bánat is. Bizonyos, hogy sokan nem térnek vissza. És bizonyos, hogy sok visszatérő nem talál otthon senkit övéi közül.

Szeretettel köszöntjük a visszatérőket! Fájdalmas kegyelettel emlékezzünk azokra, akik hősök hősei voltak, mert fegyvertelenül pusztultak el saját hazájuk fegyveres bántalmazásaitól: a náci-bérencektől és nyilasoktól! És együtt vérzik a szívünk azokkal a visszatérőkkel, akiknek most kell elszíratniuk meggyilkolt hozzátartozóikat!

★

Lapzártáig két nagyobb transzport hadifogoly érkezett az országba. Az elsőben tizenkét, a másodikban pedig egy munkaszolgálatos jött meg.

Minden bizonnyal a későbbiekben jóval nagyobb lesz a számuk, hiszen a DEGOB információs osztályán felfektetett nyilvántartás szerint is több ezer azoknak a munkaszolgálatosoknak a száma, akiknek nevét, adatait és je-

Ára 1 forint

lenlegi tartózkodási helyét is ismerik. S igen sok még azoknak száma, akikről eddig semmiféle hír nem érkezett.

A most hazajöttek is közülük olyan lágerneveket, amelyekről eddig nem volt hír és közülük olyan személyeket, akiknek legközelebbjéről sem az információs osztály, sem a hozzátartozók nem kaptak életjelt.

Még ehhez hozzá kell fűzni azt, hogy a visszajöttek csaknem valamennyien átesiek flektifuszon és úgy ez a betegség, mint sok más szenvedés az emlékezőtehetségüket igen meggyengítette. Eppen a nevéket a legnehezebb magukban visszaidézni és így csak azokról tudnak hirt adni, akikkel a legjobb barátságban állandóan együtt voltak.

A hazaérkezettek:

Berger Vilmos, Debrecen, Gyár-u. 4.

Berner Manó, Bpest, VIII., Kőrös-u. 6.

Deutsch László, Mór, Fejér megye.

Friedmann Sándor, Pócs-petri.

Frelsz György, Budapest, Rákóczi-u. 69.

Rosenfeld László, Szolnok, Gerőve-u. 20.

Mauthner Miksa, Budapest, Király-utca 76.

Kerekes István, Miskolc, Zsolcai kapu 22.

Schöner Dezső, Csenger.

Schenker Elemér, Budapest, István-ut 45.

Rózsa Jenő, Szolnok.
Österreicher Ernő, Miskolc.

*

A hazaérkezettek között a következő századbeliek vannak: 4/2, 4/4, 5/2, 10/24, 11/6, 101/13. és 701/12.

Mindannyian a kochovinai körzetről tértek haza, előzően azonban más lágerekben is voltak.

Valamennyi egészséges és ugyancsak teljesen egészségesen hagyták ott az alábbiakat, akik rövidesen szintén hazatérnek:

Ki tud róla?

Mahler Jenőt,

(szül. 1890 július 24-én Szapcsán) a Magyar Államvasutak főintézketője 1941 október 20-án lakásáról, VI. Bajcsy-Zsilinszky-ut 19D., ahol együtt lakott hadiártnéjával és két gyermekével, elhurcolták. 1941 decemberében jó egészségi állapotban volt Máramarosra, ahol még azt is tudjuk, hogy a szlovéniai 572. volt Fekéti munkaszázad egyik tagjából ezen időponttól kezdve három hónapos munkaszolgálatot kellett teljesítenie, vagy vele tartózkodnia, látnia, vagy arról értesülnie. Mahler Béla, Bpest VI. Rákóczi-ut 19D.

Újabb oroszországi munkaszolgálatos névsorok (hozzátartozóik feltüntetésével)

Kochovina 732/6 lágerben tartózkodnak:

Balogh László, Balogh Lászlóné, Bpest, Holló-u. 4.

Geller Imre, budapesti lakos (Vörösmarty-u. 73.).

Gömöri János, budapesti lakos (Rákóczi-ut).

Dusinszky Lajos, anyja Dusinszky Gézné, menyasszonya Prager Ibolya, Tatafőváros, Pálffy-u. 10. Komárom m.

Fried Gyula, Váradi Zoltán, Budapest, Vörösmarty-u. 69—71.

Klein Lajos (János), Klein Tibor Heves.

Mayer András, bpesti lakos, Ferenc-körut 44.

Ruhm Sándor, Ruhm Sándorné, Bpest, Dembinszky-u. 16.

Schulman Dezső, anyja Schilman Hiléné, Bpest, Király-u. 21.

Wilner Béla, szülei Budapest, Teléki-tér 3.

Steiner Ernő, budapesti lakos, Schreiber Ferenc, sógora, Neumann M., Budapest, Király-utca 15.

Weisz Mór, nővére, Kispes, Üllői-ut 125.

Héber Mihály, jánoshalmi lakos, Braun Gáborné, Budapest, Nagyatádi Szabó u. 42.

Zucker Bernát, Löwenkopf Miksa, Ricse, Zemplén m.

Schwartz Ernő, bátyja Bánhidai Jenő, Pestszenterzsébet, Vécsei-u. 18.

Markovits Adolf, Markovits Adolfné, Pestszenterzsébet, Előd-utca 41.

Goldmann Arthur, barátja Schwartz Andor, Budapest, Kürt-utca 8.

Czinnermann György, dr. Mádi Ernőné Budapest, Ráth György-u. 24.

232. láger Stry:

Ince Zoltán, szülei, Ujpest, Szent István-körut 5.

Josepovits Elek, miskolci lakos.

Weiczner Ignác, 1922, Farkas-rév.

Weiczner Mózes, 1922, Máramaros-sziget.

Steinberg, vagy Steinberger Béla, 1922, Turtarebes.

Fleischer Andor, timár, Budapest—Veszprém.

Werzberger Márton, visóvölgyi lakos.

Adler László, Adler Lászlóné, Budapest, Dobány-u. 82.

Berkovits József, 1922, Máramaros-sziget.

Indig Mózes, 1922, Máramaros-sziget.

Weinberger Ödön, 1922, Nagyvárad.

Kaukázusban:

Freilich vagy Freireich Aladár, Freireich Aladorné, Miskolc.

Reich Márton, papírnagykereskedő, Reich Mártonné, Miskolc.

Máramaros-sziget:

Samu Zoltán, budapesti orvos, tanhallgató, a máramaros-szigeti felhívzsgálatoknál működik.

Gelsendorf 232/5 láger:

Gerlner Oszkár, édesanyja Gerlnerné, Budapest, Hunyadi-tér 11.

Grünfeld Dezső, Grünfeld Dezsőné, Budapest, Népszínház-utca 44—46.

Weinberger Tódor, Weinberger Tódorné, Budapest, Erzsébet-körut 24.

Kelen László, Kelen Lászlóné, Budapest, Pannónia-u. 10.

Gömöri János, Gömöri Jánosné, Budapest, Rákóczi-ut 8.

Frankl Jenő, Frankl Jenőné, Budapest, Visegrádi-u. 15—17.

Lázár Egon, szülei, Budapest, Diósárok 4.

Polgár József, dr. Polgár orvos, Szombathely.

Beszélgetések hazatért munkaszolgálatosokkal

A Szovjetunió Sztálin generális-szimusz ígéretéhez híven, megkezdte a magyar hadifoglyok hazaszállítását. A hadifoglyokat hozó első vonatok már befutottak a debreceni pályaudvarra s a hadifoglyokkal megérkezett egy tizenhárom főből álló hadifogly-munkaszolgálatos csoport is, melynek tagjai azóta már otthonukban pihenik ki a hosszú ut fáradalmait. A tizenhárom hadifogly munkaszolgálatos között négy vidéki és kilenc budapesti volt. Ezt az utóbbi négyet kereste fel a riportert, hogy hadifogly élményeiről beszélgesse velük.

*

A Józsefváros egyik csendes kis utcájának, a Kőrös-utca 6. számú házában egyik elsőemeleti szörény szoba-konyhás lakásában lakik Berner Manó, a hadifogságból hazatért munkaszolgálatosok egyike. 42 éves, alacsony kis férfi, akinek rövidre nyírt hajában már ősz szálak csillognak. Konfekciósabó. Eleinte elfogódottan beszél, de aztán az élmények hatása alatt mind közvetlenebbé válik s már nem is kell kérdezni, beszél magától.

— 1944 október 23-án Beregszásznál sebesülten kerültem fogságba. Innen szállítottak a Sári Sombori kórházba, ahol 1945 március 1-ig ápoltak, majd a Novi Sombori erősítő kórházban üdültem. Április 15 én/a Novi Sombori lágerbe kerültem, ahol mint kijáró szabó egy derék lengyel zsidó szabómeisterrel dolgoztam. Szeptember elején 68 zsidó bajtársammal együtt a Bisztrica melletti Szpazi erdőben faintrási munkálatokat végeztünk. Hogy az itteni fáradalmainkat kipihenjük, Morzinba egy nyaralóhelyre vit-

Sprey Ernő, Mezőcsát, édesanyja, Edelény, Borsod m.

Komjeszer:

Ländler Árpád, 1919, kispesti lakos.

Katz Miklós, 1919, leveleki lakos.

Hirsch Oszkár, 1919, széplaki lakos.

Weidner Imre, Kolozsvár-vidéki lakos.

Knap Izidor, Nagyvárad-vidéki lakos.

Kirov:

Deutsch Árpád, kb. 32 éves, budapesti lakos.

Dr. Radnai, orvos, kisvárdai lakos.

Schwartz, rőföskereskedő, soproni lakos.

lek, ahol többek között naponta 1 kg. főfőhár kenyert és 3 dkg. cukrot kaptunk. Az ellátás kintinó és bősége volt. Valóságos szanatóriumot élelt itt. A nyaralás után Strybe mentünk vissza, ahol 1946 március 18-án lődögyuladással ismét kórházba szállítottak. Május végén becsátottak el a kórházból, miután 68 kóróra hízlaltak fel. A Stry-i lágerben gépítméssel foglalkoztattak, majd 1946 júliusától kezdve egész mostanáig a Chodorowi cukorgyárban dolgoztam. A három év alatt, amit kint töltöttem, megtanultam az oroszokól, hogy „lehetetlen” nem létezik erős akarral mindent le lehet győzni. Felejthetetlen élményem maradt Sienkiewicz őrnagy, lágerparancsnokunk bucsubeszède, melyet a következő szavakkal fejezett be: Eljen Rákosi Mátyás. Az az orosz őrnagy — a nevét már elfelejtettem — aki vonatunkat Debrecenig kísérte, ígéretet tett, hogy a következő turnussal valamennyi Kochovina-ban tartózkodó bajtársunkat hazaküldi.

— Milyen érzéssel jött haza — szakítjuk félbe Berner Manót.

— Azt hittem, hogy idehaza egy teljesen átalakult demokratikus országot talállok. Most látom, hogy még sok — oda-kint olyan természetnek látszó — követelmény, hiányzik ehhez. A magyar zsidóság egy része egyébként tanulhatna az orosz zsidóktól. Többek között izzó munkaszerveletet és a kényelmes élettől való irtózást. A magam részéről megdögvő jöttem haza és minden becsületes munkát vállalva aka-

rom szolgálni az új, demokrá-
tikus Magyarországot.

★

Következő utunk Mauthner Miksához vezetett, akit nem egykönnyen találtunk meg. Ugyanis mikor a megadott címen, a Kálvária-tér 18. szám alatt, érdeklődtünk utána, a házfelügyelő azzal fogadott, hogy „csillagos házba költözött.” Egy pillanatra meghök-
kentünk, azt hívták, hogy visz-
szafordult az idő kerekére. A
derék házfelügyelő meghök-
kenésünk láttán sietve hozzá-
tette, hogy ez még 1944-ben
történt és legjobb lesz, ha a
Teleki-téren érdeklődtünk utána,
mert feleségének ott van bő-
djéja. Ezen a nyomon elindulva
azután a Király-utca 76. számú
házban megtaláltuk Mauthner
Miksát.

Az egyszobás kis lakás ra-
gyog a tisztaságtól, meglátszik
rajta a gondos háziasszony
munkája. Mauthner Miksáné
megjárta a deportáció útját,
mialatt 6 éves kisgyermekük
a negyzedikével a gettóban
volt. De hazajött, mert haza
akart jönni, hogy viszontlássa
férjét és gyermekét.

A 38 éves Mauthner Miksa
a következőkben mondotta el
hadifogolyélményeit.

— 1944 október 27-én estem
fogságba Ungváron. Legyengült
állapotom miatt előbb a Stari
Sombori kórházba, majd a
Novi Sombori ugynevezett
henyélőlágerbe kerültem. A
három év alatt Bistricán erdő-
irtásnál, Stryben a vagon- és
traktorgyárban, Gelsendorfban
és Kochovinában a gázcsőfekte-
téséknél dolgoztam. Mindenütt
a legjobb bánásmódban része-
sültünk. Az oroszok úgy bán-
tak velünk, mintha nem is
hadifoglyaik, hanem vendégek
lettünk volna. A Gelsendorf-i
magyar légerparancsnok, Mer-
czel budapesti butorkereskedő
azonban komiszul bánt velünk.
Többször minden ok nélkül
megfektetett bennünket. Álta-
kában a hadifogoly magyar
tiszték nem tudták teljesen
jovetközni a beléjük nevelt
fasiszta szellemet. Egy hírhedt
csendőrszázados is volt köztük,
Simon Jenő a kassai gettó volt
parancsnoka.

— Szóval ki nem fejezhető
az az érzés, mely erőt veti raj-
tam, mikor hazajöttem és
viszontláttam feleségemet és
gyermekemet. Hadifogolyéle-
tem alatt elláttak mindennel,
amire szükségem volt. Mint
munkaszolgálatosnak hónap-
okig tényleg sárban, mezilláb
kellett menetelnem, fogságba-
esésem napján az oroszoknak
első dolguk volt, hogy bakancsot
és ruhát adjanak rám. A
dícsőséges Vörös Hadseregnek
köszönhetem az életemet és

azt, hogy viszontláthattam csa-
ládomat, soha el nem muló
hálával gondolok ezért rájuk.

★

A harmadik hazatért munka-
szolgálatos, Preisz György, a
Rákóczi-ut 69. szám alatt lakik.
Ő a fiatalabb korosztályhoz
tartozik, mindössze 25 éves. A
polgári életben vízvezetősze-
relő, Kassán esett fogságba és
megjárta a varanói szanoki,
novisombori, stryji, gelsen-
dorfi és kochovinai lágereket.
Kérdésünkre, hogy milyen ér-
zéssel jött haza, a következőket
válaszolta:

— Öszintén szólva attól fél-
tem, hogy mi, hazatért hadifog-
lyok, valahogy kiközösítve
érezzük majd magunkat ide-
haza és tehetetelenek fogunk
minket tekinteni. Ezzel szem-
ben, különösen a vidéki zsidó-
ság, oly nagy szeretettel fog-
adott, hogy ez az érzésem egy-
szeriben megszűnt. Ani kiüti
életünket illeti, a munkaszol-
gálat pokla után valóságos
megváltás volt a hadifogoly-
élet. Emberként bántak velünk.
Tudtuk jogainkat és kötelessé-
geinket. Ugy bántak velünk,
mint saját katonáikkal. Nem
kellett félnünk a az életünkért
remegni. Napi ellátásunk 7 deci
izletes levesből, 2 deka főze-
lékből, 60 deka kenyérből, 21
gramm cukorból és 8—10 deka
halból állott. Szórakoztatásunk-
ra színházi előadásokat, futball-
mérkőzéseket és sakkversenye-
ket rendeztek. Csodálkozással
hallottam idehaza azokat a rá-
galmakat, hogy rosszul bántak
velünk, stb. Ezt csak a reak-
ciósok suttogó propagandája
terjeszti, éppen úgy, amint azt
a hirt, hogy jönnek ugyan ha-
difoglyok Debrecenbe, de vala-
mennyi zsidó. Első itthoni be-
nyomásom, hogy Pestre indultam
és Párisba érkeztem. Oda-
kint álmunkban sem gondoltuk
volna, hogy a demokrácia ily
hamar helyreállítja mindazt,
amit a fasiszta lerombolt.

★

Utóljára Schenker Elemérhez
látogattunk el, az István-ut 45.
szám alá. A meleg családi ott-
hon minden szeretetével veszi
körül édesanyja messziről jött
fiát, a 25 éves Schenker Ele-

mért. A szülők másik fia még
nem jött meg Oroszországból.
A fiatalember szintén Kassán
esett fogságba és különböző
táborok után a chodorovi cukor-
gyárban dolgozott hazajövele-
léig. Mint érdekességet emli-
tette meg, hogy a lágerben az
egyszerű parasztemberek any-
nyira megszokták a kitűnő or-
vosi szolgálatot, hogy míg oda-
haza a legsúlyosabb bajaikkal
sem fordultak orvoshoz, itt ha
megvágták az ujjukat, már szá-

ladtak az orosz százados-orvos-
nőhöz, akit a „foglyok édes-
anyjának” neveztek el. Elmon-
dotta még, hogy körzetében a
3000 magyar hadifogoly között
100 munkaszolgálatos volt. Be-
szélgetésünk végén kijelentette,
hogy sok olyan munkaszolga-
latos van még odakint, aki ab-
ban a hitben, hogy hozzátarto-
zóik nincsenek már életben, nem
írt haza. Ezek most szintén
hazajönnek.

KECSKEMÉTI GYÖRGY

Mozgalom indult Angliában és Amerikában az antiszemitizmus törvényes meggátolására

A *Jewish Chronicle* új szá-
ma első oldalán közli, hogy
angol politikai körökben
mozgalom indult meg az an-
tiszemizmus törvényes meg-
gátolására. A munkáspárti
képviselő egy nagy csoport-
ja úgy véli: elérkezett az
idő, hogy szigorú törvényeket
hozzanak az antiszemizmus
terjedésének megakadályozá-
sára.

Az angol munkáspárt mar-
gatei konferenciáján is szóba-
került ez a kérdés. Néhány
szónok rámutatott arra, hogy
Mosley fasiszta bandája —
bár a Mosley-féle mozgalmat
egyetlen nem kell tulbe-
sülni — rendkívül nagy ak-
tívítást kezdett, felhasználva
az időnként nehéz gazdasági
helyzetet. Mosley, az angol
Hitler-imitátor, főleg a lon-
doni North—West-kerületben
okoz izgalmat, de valószínű,
hogy Mosley táborának tagjai

helyezték el a szerencsére kü-
lönösebb károkat nem okozó
bombákat néhány zsinagógá-
ban.

Barbara Ayrton-Gould kép-
viselő bejelentette, hogy a
fasiszta bandától három fe-
nyegető levelet kapott. Ezen-
kívül több, mint 200 zsidó
közéleti személyiséghez érke-
zett a közelmúltban fenyegető
levél.

Ugyancsak a *Jewish Chro-
nicle* közli, hogy nagy siker-
rel jár a Bnai Brith mozgal-
ma, amely azt célozza, hogy
az Egyesült Államokban tör-
vényt hozzanak az antisze-
mita mozgalmak megakadá-
lyozására. A „Civil Liberties
Drive”-hez egyre több egye-
sület csatlakozik és egyre
jobban terjed az a nézet,
hogy a törvény teljes szigo-
rával kell lesújtani minden
antiszemita törekvésre.

A svájci zsidóság az antiszemizmus ellen

A *Basler Nachrichten* köz-
li, hogy a Svájci Izraelita Hit-
községek Szövetsége Mon-
treux-ban ülést tartott, ame-
lyen elhatározta: felkéri a
svájci szövetségi kormányt,
hogy tegye lehetővé minél
nagyobb számú menekült és
emigráns végleges svájci le-
telepedését.

Elhatározta a Svájci Izrae-
lita Hitközségek Szövetsége
azt is, hogy felhívja a kor-
mányt: iktassa a rendes bün-
tetőtörvények sorába azt a
kivételes rendelkezést, amé-
lyet 1945 február 27-én hoz-
tak és amely szigorúan bü-
nteti a vallásellenes, vagy faj-
ellenes izgatást.

6000 zsidó él Bratislavában

A zürichi *Israelitisches Wo-
chenblatt* írja, hogy Bratislavá-
ban (Pozsonyban), ahol azelőtt
15.000 zsidó élt, most körülbe-
lül 6000 zsidó tartózkodik, de
ezeknek nagyobb része nem a
régiekből, hanem az odavándor-
roktakból tevődik össze. Több-
nyire koldusszegény emberekről
van szó, akiknek 60—80%-a ki-
vándorolni szeretne.

ANGOLNYELVÜ

ujdonságokat is azonnal olvashat

Dr. LANGER NORBERT

ÖTNYELVÜ KÖLCÖNKÖNYVTÁRÁBAN

ANDRÁSSY-UT 58

Előfizetés csak

HETI 2 FORINT!

Naponta cserélhet! Beiratkozás bármikor!

A haladó zsidó irodalomért!

Irta: ANTAL GÁBOR

Az „Uj Élet“ könyvnapjára örömmel olvashattuk, hogy igen sok magyar zsidó író szólalt meg ezen a könyvnapon és sokan közülük zsidóságuukat érintő és érdeklő témával. De nemcsak a zsidók és költők, hanem a képzőművészek és zeneszerzők is megszólaltak és a nagy tükrőben, a művészetben most még élesebben és világosabban, — bátran mondhatom: valóságosabban — látjuk azt a nagy történelmi és társadalmi kaluzsárfát, melyet túl közelről szemlélve talán nem is tudunk kellőképpen kiértékelni. Ha a szomorú „dokumentumok“ feldolgozásának folyamata még évek, sőt talán évtizedek munkája is, ez a folyamat már mindenképpen megindult, olyan művek születtek eddig is, melyek nemcsak kegyelmes érzelmeinket elégitik ki, hanem komoly távlatot, maradandó érvényt és értéket jelentenek. Szükségtelen itt felsorolást tartanom, hiszen most éppen nem dicsérni akarok, hanem az a célom, hogy egy hibára mutassak rá. Ez a hiba pedig az, hogy a magyar zsidó irodalomnak és művészetnek hiányzik, ha nem is dirigista módon egyszerűen, de mindenképpen összefogó erejű és jellegű irányítása és ezért a magyar zsidóság irodalmi és művészeti élete meglehetősen szét-esik.

Hosszu lenne és nem egy hírlapi cikk keretei közé tartozik a kérdés egész genetikájának taglalása, elég annyit, hogy a zsidó írók és művészek nincsenek olyan közvetlen kapcsolatban a zsidó tömegekkel, mint az egészséges és fontos volna. Így történik meg aztán, hogy ugyanakkor, mikor Szép Ernőtől kezdve Zoltán Endrőtől számos izig-érig tehetséges és izig-érig zsidó művész győtrődik a zsidóság életén-sorsán, a zsidó társadalmi és kulturális megnyilvánulások, vagy teljes mértékben nélkülözik a haladó magyar-zsidó irodalmat, vagy pedig olyanokat részesítenek előnyben, akik gondjainkat és problémáinkat nem művekké, hanem giccsé oldották fel. Ennek a visszahatása aztán, hogy komoly, alkotó művészeink egy része eltávolodott a zsidókérdésektől és „sziget“re vonult.

Már pedig az irodalom és művészet egyik legfontosabb feladata, hogy a gazdagabb és mélyebb valóságot mutassa be és ha a magyar zsidóságot valóban nevelni, valóban maradéktalanul demokratizálni akarjuk, nem érzelmeiket és indulatokat tömjénező giccsesekkel, hanem bátran kritizáló, kendőzetlen, igazi társadalmi realizmusra törekvő művekkel kell táplálnunk őket. Brédy Sándor a magyar zsidóság egyik legnagyobb és legjellegzetesebb írója volt. De éppen azért volt nagy író, mert sohasem egy bizonyos uralkodó hangulat kifejezője akart lenni, hanem az igaz írók körlehetetlen tárgyilagosságával egyszerre volt belül és kívül a magyar zsidóság életén. Kifejezte vágyait, sóhajait, szenvedéseiket, de meglátta hibáikat is, egész szívvel szerette őket, de úgy írta le, úgy rajzolta meg zsidó alakjait és típusait, ahogy a valóságban tényleg voltak. Kiss József komoly, korát jól kifejező és visszatükröző költő volt, de nem kellett-e a magyar zsidóság szemléletének a Kiss-versek hangulatától Fenyő László „cinikus“ költeményeiig és Zsolt Béla „destruktív“ hátorsággal és konok igazságossággal leleplező regényeihez eljutni? A mai magyar zsidó irodalom már semmiképpen sem jelentheti egy bizonyos „péntekesi“ hangulat-thematika kifejezését, mint ahogy nem jelenthet egyfajta világnézeti megmerevedést sem. A magyar zsidóság 1947-ben ugyanis egy igen sokrétű, különböző gondokkal és gondolatokkal küzdő embercsoport és ezt a bonyolult társadalmi képletet

csak egy sokrétű, az összes jellemző vonásokat lerajzoló irodalom fejezheti ki teljes mértékben. Így hát, semmiképpen sem baj, ha egyes magyar-zsidó írók bizonyos érzelmi és világnézeti határok közé szorítják magukat, a zsidó irodalompolitikának azonban egyetemes igényt, egyetemes szempontot kell képviselnie.

Ugy érzem, hogy a magyar zsidó íróknak és művészeknek meg kellene alapítania egy ilyen egyetemes szempontot, haladó — tehát igen széles távlatot átölő — irodalmi és művészeti társaságot. A magyar zsidóság új művészeinek — úgy érzem — zászlójukon Brédy Sándor nevével, Papp Károly nevével, Dési-Huber István nevével kell elindulniuk, hogy megrajzolhassák a jelenlegi magyar zsidóság teljes „világkép“-ét. És ezért kell összegyűlekezni valamilyen, a világnézeti és szellemi szabadságot nem érintő, kizárólag a mi ősi, Spinoza-i amor veritatis-unkra buzdító név zászlaja alá, hogy a zsidó művészek irányítói éppen a zsidó művészek, ne pedig száraz szellemű tisztviselők legyenek. Össze kell ülnünk, fel kell vázolnunk a magyar zsidóság szellemi szociográfiáját és az egész magyar zsidóságot olvasókká, a haladó szellemi művek termékeny kritikájú, az alkotókkal együttérző és gondoló olvasóivá kell nevelnünk. Nem kétséges, hogy a magyar zsidóság, mely a zsidó polgárosodás korának több szempontból is hisztériás jellegű kezdetén oly bámulatos fogékonysággal olvasta a kor egyik leghaladóbb művészt, Heinrich Heinét — hány rabbinus növendék disszertációs témája volt az „ördögi“ Heinél — bámulatosan rövid idő alatt a leghaladóbb zsidó irodalom lelkes támogatójává

lesz. Csakhogy ezért az íróknak is tenni kell valamit!

Most, amikor a maradék-zsidóság életének árnya a zsidóság fizikai és lelki helyzete semmiképpen sem nevezhető töretlennek és kiegyensúlyozottnak, nem azokat a világnézeti pontokat kell kiemelniük, melyek elválasztanak egymástól bennünket, hanem azokat, melyeknek maradandó értékük és egyetemes hivatásuk van. A magyar-zsidóság önismerete, legbelsőbb rezdülőseinek őszinte és művészi feltárása ilyen maradandó értékű feladat, melyet minden magyar zsidónak egyformán kell támogatni. Nem szeretném, ha éppen ezt az írást frázisnak vélt mondatokkal kellene befejezni, kérem, tehát, ne vegyék frázisnak, ha azt mondom, hogy: *önmagunkat, önmagunk cimbéribb jövődjét támogatjuk, ha a magyar-zsidó kultúrát támogatjuk — ott, ahol éppen állunk!*

Dr. Friedmann Jónás
1877—1947.

A magyar rabbiak ismét szegényebb lett egy kiváló és érdemes tagjával, mert dr. Friedmann Jónás, a Pesti Izr. Hírközlő 35 évesen volt választmányára és évtizedeken át központi könyvtárosa ellávozott közülünk.

Június 8-án, vasárnap helyetkék örök nyugalomra a rákoskeresztúri izr. temetőben. Dr. Herskovits FABIÁN magyar és héber nyelvű bucsuzató beszédében méltatta az elhunyt szerény, kedves és tudós egyéniségét, amellyel megszerezte a tanítványok szeretetét és a karitásak megbecsülését. Rajongással szerette családját, különösképpen a nemrég külföldre távozott unokáját. A vallásokról testület, a kulturális ügyosztály és a család utolsó üdvözlése kíséri utolsó útján.

Domonkos Miksa ügyvezető, a pesti hírközlő elöljáróságának és az egész közösségnek nevében bucsuzott a tudós rabbijól, a könyv szerelmesétől, a pihenni sohasem akaró nagy idealistától.

Dr. Kálmán Ödön főrabbi a Rabbiegyesület vesztését fejezte ki dr. Friedmann Jónás ellávozásával. Olyan könyvtáros volt — mondotta —, aki nemcsak a könyv külsejét és leltári helyét ismerte, hanem annak tartalmát és tanítását is. Bárki, aki zsidó tárgykörből előadásra készült, vagy tudományosan munkálkodni akart, az dr. Friedmann Jónás tanácsai után fogott munkájához. Küzdelmes élete után taláiban nyugalmat az örök élet honáiban!

A „ZSIDÓ EGYSÉG“ DEMOKRATIKUS HITKÖZSÉGI PART
1947 június 15-én, vasárnap d. e. 11 órakor a Zeneművészeti Főiskola nagytermében (VI., Liszt Ferenc-tér)

női nagygyűlést tart

Felzárólanak: DR. BARACS MARCELLNÉ, SZEMERE SAMUNÉ és a körzetek helygöbízottságának vezetői.

A nagygyűlés keretén belül közreműködnek kiváló zsidó művészek és a Budapesten vendégszereplő bukaresti

Jiddisch Színház

művészei.

Zsidó nők! Jöjjetek el Várunk! Jövőköről, gyermekeitek jövőjéről van szó!

Díjtalan belépőjegyek központi pártirodánkban (VII., Erzsébet-körút 56.) és az összes körzeti pártirodákban igényelhetők.

Védekeznek a férfiak

Írta: SZILÁGYI GÉZA

ISMERETLEN OLVASÓIM KÖZÜL, akik olykor helyeslő, olykor vitatkozó, de tulajdonképpen megértő levelekkel éleztik bennem a sohasem felesleges hitet, hogy írásaim nem visszhang nélküli monológok, értékelésben a legokosabbakhoz és legkedvesebbekhez tartoznak az — így nevezték magukat — „pétek esti asszonyok”. A minap azt az érthető és jogos kérdést vetették fel, hogy a deportációból hazatért egyedülmaradt férfiaknak a túlsó partra való kacsintgatását rossznak, a sokszor oktalannak és értelmetlennek látszó vegyes-házasságok ellen hadakozó, a párjaváztelt nőknek éppen a párjaváztelt férfiak részéről nem eléggé méltányolt ügyért kardoskodó cikkeimnek van-e elég visszhangjuk ott, ahol kellene lennie? „Hallott Ön férfieldalról véleményét? Mert mi bizony egyet sem! Szeretnénk véleményét hallani a másik oldalról, a vádlott oldalról. Mit tudnak mentesükről felhozni a felsorolt vádakkal szemben? És felszólítanak — erre nem is lett volna szükség! — náljak teret a vádlottak szavának is. Ha azonban haligadnak, ezt csak súlyosbítja a vádat, amelyet mi mindnyájan ellenük emelünk.”

A PÉTEK ESTI ASSZONYOK KÉRDÉSÉRE azt válaszolom, hogy az egyedülmaradt nők kérdését foglaló cikkeim nem maradtak olvasatlanul az érdeklőt férfiak táborában sem. Van erre pozitív bizonyíték: nemcsak nők reagáltak sürűn leveleimre, hanem férfiak is. Látnak ugyanis, hogy bármilyen megérzéssel és rokonszérrel hallgatom is a nők panaszait, a legnagyobb szimpátia sem tudja ellankasztani bennem az igazságra való törekvést. Jól osik nekem, álszerűség nélkül bevallom, a vádat emelő, előttem személy szerint teljesen ismeretlen nőktől az ilyen elismerés: „Ismeretlen köszönjük együttérzését és ismeretlenül kezelt nyújtunk annak, aki segíti kezét felénk nyújtotta és mi azt örömmel és köszönettel elfogadtuk”. Viszont éppen olyan elégtelenségre szolgált például Feldmann István urnak Kabáról küldött levele, mely ezt tanúsítja rólam: „A cikkirő nemcsak azért érdemel elégsé ki nem fejezhető köszönetet, mert egy fontos és használatlanul fájó problémát vetett fel, hanem ennél még talán jobban azért is, mert szenvedélytől mentesen, teljesen elfogulatlanul és tárgyilagosan ad hangot felfogásának.” Hogy növéd író nő megdicsér, nem csoda. De hogy nők férfellenes vádjait megformálva közvetít, e vádak hangerejét óhatatlanul fokozó íróban a vád alatt álló férfiak is

elismerik az elfogudatlanságot és az ellenfeleknek egymással küzdő felfogását lehetőleg igazságosan mérlegelő tárgyilagosságot, arra e sorok kényes helyzetű írója, úgy véli, joggal büszke lehet.

NŐI SZÉPSÉGNEK, KELLEMNEK, hajnak, gyöngedségnek, jószágoknak, melegségnek nagyra tartója vagyok, ámdé női érznek, ösztönnek, életrevalóságnak is inyes értékelője. Boldogan vallom, hogy ma is még örömmel gyűjtöm a nekem szülő női leveleket. Csak hogy sokért nem adom azt sem, hogy azok a férfiak, akik az elmúlt napokban valóságban rám záporozták hol keresetlen szavú, hol raffiniáltan stilizált leveleiket, fenntartás nélkül elismerik pártatlanságomat és ugyazólán döntőbíróul hionak fel abban a „bűntető perben”, amelyet a nők indítottak ellenük. Mértelölő agyból — az agynak is vannak örömei — és érzéstelemlő nem keményedett szívből örülök férfitevérem, írásainak is. Ahogyan teret adtam és hangereőitővel szerettem fel a nők vádjait, azoképpen — minden küzdés mórális, logikai és esztétikai szempontból is érdekel — szóhoz kell jutnom a most egyszerre csoportosan jelentkező, hol bízgatásban, hol ingerültebben védekező férfiakat is. Ha a némaság nem is jelent mindig heimerést — ezzel a felfogásukkal tulásba lendültek egyes női levélíróim — és a némaságot nem szeretem. Nemcsak érzésem, hanem tapasztalásom is azt sugallja, hogy a vita, ha nem mond le a civilizáció szűlté tompító és enyhítő forinokról és nem megy kőshgyre, nem hogy eltávolítaná egymástól az ellenfeleket, hanem közelebb viszi őket egymáshoz.

AZ ÉN LEGUJABB LEVÉLÍRÓ FÉRFIAIM jórészt a „vaddolva védekezés” kipróbált módszerét választották. Az egyik fővád, amely a legtöbb női levélből valósággnal kiharsog, az anyagi érekek mindeinek főlé való rangosításának, hogy bibbiai képpel éljek, az aranyborjú bűvénymódúsának a férfiak ellen irányuló vádjá volt.

Egy „ISMERETLEN OLVASÓ”, akit szemmel láthatóan nagyobb indulat nem hevít, a kiábrándultság józanságával úgy vélekedik, hogy az én női

levélíróim, „ideális teremtesek” lehetnek és valószínűleg hipnotizálva nem merednek rá az anyagiakra. Csakhogy, ugyáltszik, véli ez az olvasó, nem keresnek fel engem leveleikkel azok a nők akik mindenáron „jó partit” keresnek és a férfiban nem az egyet, hanem az általa biztosított kedvező anyagi helyzetet nézik. Ezen pedig nem is ütközik meg valami nagyon ez az „ismeretlen olvasó” mert arra utal, hogy „az elszegényedett zsidóság tagjai, akár férfiak, akár nők, az új házasságra való lépésnél a régi polgári jöklőet szeretnék visszanyerni. A levélíró tapasztalatai szerint, noha több a nő, mint a férfi, a hölgyek elég válogatósak. A maga példájára hivatkozva, ezt kérdezi: „Proletár bérmarkás vagyok, hét elemi osztályt végeztem. Hogy merjek olyan nőre tekinteni, aki ércitőgizet vagy akinek anyagi viszonyai az engémeknél jobbak. Azok a nők, akik jövendő élettársuk megválasztásánál nagyon is mérlegelik az anyagiakat, miért botránkoznak meg oly nagyon, ha az anyagiakat is nézik a férfiak, akik keresetben vannak, így tehát keresetlebbek is? A multhan is voltak ugynevezett „benősülések” ma

pedig még inkább ezeken keresztül akar érvényesülni az elszegényedett vagy bármilyen más zsidó férfi.”

NEM MONDZHATNI, hogy ez a levélíró nem elég őszinta. Egyébként nem tagadja, hogy a házasság tényezői közül a gazdasági szempontot főlébe helyezi akár a szellemnek, akár az erotikumnak. Csakhogy nem áll meg a férfiaknál, hanem már vagdalkozva és legalábbis némi stiláris túltellessel azt szeretné megállapítani, hogy a nők „inkább a nagypapájukhoz is feleségül mennének, mint egy fiatal emberhez, aki most indul az életnek és — a divatos kifejezés szerint — még nincsen „jól pozicionált egzisztenciája.”

Ellenvetésem az, hogy „ismeretlen olvasó” szintén nem tudott megszabadulni az általánosított fertőző betegségtől. Én sem tagadom, mert hiszen vak és süket nem vagyok, hogy akad nő, aki többre becsüli az ifju, de szegény pásztorát a vén, de gazdag királyt, csak hogy ez a zord tétel, mégha száz, ezer vagy akár százezer nőre ráillik is, mégsem fogható rá szédlő általánosítás „a nőkre”, válamennyi zsidó nőre. Szívből sajnálom uram, hogy Önnek, úgy kélezik, a sors rosszindulatából csak kiábrándító tapasztalatok jutottak. Részvétem teljessége az Öné, de igazan nincsen...

(Folytatjuk.)

„A péti karnevál” utójátéka a budapesti Népbiróság előtt

Az Uj Élet legutóbbi számában beszámoltunk a kalocsai népbiróságnak arról a tárgyalásáról, amelyen megelévendett „a péti karnevál” és amelynek egyik szereplője, Vasche József hatévi fegyházat kapott. Ezen a héten a budapesti Népbiróság Bartha-tanácsa előtt zajlott le „a péti karnevál” utójátéka és itt derült ki, hogy Sós Endrének az Uj Élet hasábjain megjelent A péti karnevál című cikke, amely e per során is közrőkzre járt a népbírák között, inkább enyhén, mint szigorúan vetette papírra a legpokolibb bond munkatáborok egyikének életét.

A budapesti Népbiróság Bartha-tanácsa Szabó Sándor volt szolgálatvezető ügyét tárgyalta. Herzog Imre és dr. Deák Pál, valamint a tanúk hosszú sora tett vallomást arról, hogy milyen szadista módon bánt Szabó Sándor a munkatáborban.

kaszolgalatosokkal, miként vette el holmijait, miként verte őket agyba-fébe. Pélfürdő után Fertőrákoson folytatja Szabó Sándor tevékenységét. Abból a fészázadból, amelynek Szabó Sándor volt a szolgálatvezetője, csupán 14 ember maradt életben, 94 elpusztult.

A budapesti Népbiróság Bartha-tanácsa — dr. Kádár népügyész vádbeszéde alapján — 15 évi kényszermunkára, továbbá összes ingóságának és ingatlanának elkobzására ítélte Szabó Sándort. Az ítélet nem fellebbezhető meg és jogerőre emelkedett. A Népbiróság súlyosbító körülménynek vette, hogy a vádlott, aki a Zsidókórházban volt ápoló, a zsidó orvosoktól, ápolóktól és ápolóktól kapta nősülésekor azt az összeget, amelyből 10 hold földjét vásárolta. De ilyen birtaganti módon hálalta meg a zsidók jószágát.

Itt említjük meg, hogy Herzog Imre megtudta „vüéz” Csorba Zoltán péti volt táborparancsnok és Mudrony Gábor volt hadapród ausztriai tartózkodási helyét. Mindkettőt zsidó munkaszolgálatosok tömeges elpusztításával és bántalmazásával vádolják. Dr. Nagy Károly, a Népbiróság elnöke intézkedett, hogy neveztettek a szövetségességtől kikérjék.

OPTIKA • REICH • FOTÓ

VIII. RÁKÓCZI-UT 19 URÁNÁNL

DIOPTRIÁS SZEMÜVEG KÉSZÍTÉS
NAPVÉDŐ JAVÍTÁS

Rabbiavatás az Országos Rabbiképző Intézetben

Kilenc rabbit avattak hétfőn délelőtt az Országos Rabbiképző Intézetben. Ennek a jelentőségét az egyetemes zsidóság szempontjából csak akkor tudjuk igazán értékelni, ha figyelembe vesszük azt, hogy a nagymultú lengyelországi, németországi és olaszországi rabbiképző intézeteket Hitler hordái elpusztították: a londoni és a párisi rabbiképző intézetek ugyan működnek, de a nyugateurópai zsidó ifjuság mint a beérkezett jelentésekből értesülünk, szinte elenyészően csekély számban vállalja a rabbihivatás nehéz és önfeláldozást kívánó életét. A nagy történelmi multtal rendelkező budapesti Országos Rabbiképző Intézet, amely évtizedeken keresztül olyan tudóssokkal és papokkal látta el az európai zsidó hitközségeket, akiknek munkássága, korszakalkotó volt a zsidó tudomány történelmében, most újból élére állt annak a mozgalomnak, amelynek feladata a válságba került zsidó lelkek visszatérítése Istenhez és visszavezetése a zsidó valláshoz. Ez a kilenc fiatal rabbi biztosíték arra, hogy a mártírhaltat halt rabbik nyomában új és hivatástudattal eltelt nemzedék lép, amely teljesíteni fogja azokat a rendkívül nehéz feladatokat, amelyeket az önmagával meghasonlott zsidó rétegek megvigasztalása és lelki felemelése megkövetel tőlük.

★

Hagyományos formák között tartották meg hétfőn délelőtt 11 órai kezdettel a rabbiavatást. Az ünnepségen a kultuszminiszter képviselőjében Bassola Zoltán és Nagy Miklós államtitkárok jelentek meg. Az Országos Iroda képviselőjében Stöckler Lajos elnök, a Pesti Izraelita Hitközség képviselőjében dr. Földes István elnökhelyettes és Domonkos Miksa ügyvezető, a Zsidó Világkongresszus képviselőjében dr. Gepp Albert, a Magyar Cionista Szövetség képviselőjében dr. Dénes Béla jelent meg. A Rabbiképző Intézet templomát zsúfolásig megtöltötte az érdeklődő közönség. Dr. Kálmán Ödön főrabbi, a Rabbi Egyesület elnöke, avatóbeszédében plasztikus képet rajzolt a ma zsidó rabbijáról, aki nem menekül el a nehézségek elől, hanem a zsidó tömegek között él s szíve együttérző a megsebzettekkel és szenvedőkkel. Dr. Kálmán Ödön bátor és önzetelen beszéde utmutatás és program volt nemcsak az ifjú rabbik, hanem az egész magyar-zsidóság számára.

Dr. Löwinger Sámuel, a Rab-

biképző igazgatója avató beszédében a következőket mondotta: Pappá avatások esztendeje egybeesik főiskolánk 70-ik munkaévével. Ez különös jelentőséget ad ennek az ünnepségnek. A 70-ik év két és fél ezer esztendő hagyományával a felemelkedés, az újjászületés, a beteljesedés, a remények megvalósulásának jelképevé lett. Legyetek az új idők új eszméinek hirdetői, de ne feledkezzetek meg arról, hogy a maradandó gondolatok gyökerei éppen oly messzire nyulnak vissza, mint ahogy az emberiség elpusztítását akaró barbárságnak is meg van a maga multja. Zsidónak lenni papi kötelességek vállalását, zsidó pappá válni, megsokszorozott kötelességtöbbletet jelent.

A felavatott fiatal rabbik nevében dr. Schweitzer József beszélt. Lendületesen, szépen fogalmazta meg, hogyan érzik és látják a fiatal rabbik, akik most hagyják el az intézetet, a maguk feladatát az új körülmények között. A zsidó nép és a zsidó vallás megbonthatatlan egységének a hitvallói és hirdetői ők s hivatásuk akarnak építeni a galut és Erec Jisraelt között. Dr. Berger Andor klaszikusan szabatos hébernyelvű beszédében emlékezett meg professzorairól s forró, őszinte vallásos érzéstől fűtött mondatokban tett hitvallást az újra éledő zsidó nép jövő feladatairól és kötelességeiről. *Abrahamson Manó* főkéntor szölkárokat és dr. Benoschowsky Imre budai főrabbi megható imája után, — El Molé Rachamim-et drámai erővel énekelt a Dohány-utcai templom ének-kara kísérelével.

Az ünnepség a Himnusz és a Hatikvah éneklésével fejeződött be. GERVAI SÁNDOR

GYERMEKCIPO
SPECIALISTA
LÉGRÁDI CIPÉSZMESTER
DOHÁNY-U. 10.

NE DOBJA EL régi nyakkendőit, öltönyt, szépen újjáalakítja mesz. övegye. H. R-né, V., Thurzó köz. 10. L. 2. Ha kell, érte megyek.

GROSZ ARNOLD

orth. kóser pensiól
ahajduszoboszlói orth. rabbiság felügyelete alatt

HAJDUSZOBOSZLÓ

Jókai sor 19. Emma-lak, közvetlenül a fürdőnél, a fürdőparknál és Doró-zug 2.

Folyóvízes szobák. — Minden igényt kielégítő ellátás. — Olcsó árak!

Dalol a szombat...

Irtá: Dr. KUN ÁRMIN templomelőjáró

Belépünk a fánvesen kivilágított, pompásan helyreállított főtemplomunkba. Csendesen elmondjuk a „má tauvu“ imát. Mily szépek sátraid Izrael... ma; hála vezetőségünk önfeláldozó, akadályokat nem ismerő munkájának, de újra és újra emlékezünk a légiriadós, bombafelcső istentiszteletre, a muszások, hadviseltek áhílatos énekére, a nyitott telejű, ablak-, ajtó nélküli szentélyben.

Szépek bensőségesek pntek esteink a Dohány-templomban... Ha a gyászolók hozzák el nagy bánatukat, papjaink csendes vigasztaló szavai, templomelőjáróink veleérző kézszorítása igazi barát simogató részvétét jelenti számukra. Feszült érdeklődéssel várjuk a fiatalok lelkesedésével fűtött harcos aranyhajú papunk szuggesztív, visszautat mutató beszédét azokról, akiknek vissza kell térniök és azokról, — könnyűnk hullatásával, — akik sohasem térnek vissza közénk és lelkes megértéssel fogadjuk keleti tűző rabbink új héber nyelven bevezetett, „Erec“ felé mutató lelkes, messze horizontokat érintő magvas prédikációját.

Felhangzik mesteri kéz alatt az orgona, világviszonylatban is elsőrangú főkéntoraink nem versenytben énekelnek egy-egy haskivénut, vsomrut, efaubónut és kiddust. A magas művészi követelményeknek megfelelő hivatásos vegyes kórus (női és férfikar, az elmúlt idők kiabáló fiukórusa helyett), a kántorszólókat kísérve, lélekzetet visszafújó imádságos csöndben énekli a szebbnél szebb nigunokat. — És mégis az istentisztelet bensőséges, áhílatossá tételének épp oly fontos része a közönség éneklése a Vájhulu és Mogén óvausz imáknál. Akármilyen szép a másik két Mogén óvausz kompozíció, csak szólaljon meg azon nigun, amit a közönség énekel és amit a világ majdnem minden zsidó templomában énekelnek. — Adjunk a

közönség kezébe héber és magyar betűkkel leírt kottalapokat; később, ha anyagi eszközeink engedik — a „fiach“-hoz hasonlóan a pntekesti imákat tartalmazó kis füzetekben. — A közönség énekes imádsága családias, áhílatossá teszi a szombat beköszöntését.

1948-ban, a magyar szabadság centenárius ünnepi évében seregleni fognak Magyarországra a külföldön élő magyarok és biztosan reméljük, hogy igen sok külföldön élő magyar és nem magyar hittestvérünk jön Budapestre. Erra az időre fel kell készülnünk; istentiszteletünk, első sorban főtemplomunk magasnívójú áhílatosságai az ünnepségek fix pontjai legyenek. Erről még lesz alkalom részletes elgondolásaimat vezetőségünk előterjeszteni, most csak egy kényesebb kérdés: amennyire tántoríthatatlan híve vagyok a tradicionális melódiák megőrzésének, ápolásának, éppannyira kíváncsi vagyok, hogy adjunk helyet, — ha csak egy-egy rövid számban is — a modern zsidó muzsikának. Azt hiszem mindenki szívesen látná, ha például a hitszónoklatok előtt egy-egy újhéber valóságos dalt (minden hónapban mást és mást) énekelne a kórus. Ezekben a kérdésekben a muzsikás világban élő előjáróinknak olyan nagytekintélyű szaktanácsadók állhatnának rendelkezésére, mint *Szabolcsi Benke, Kelen Hugó, Frankl Károly, a Goldmark iskola vezetői*, stb. Ezekkel az újításokkal talán még színesebbé, pompásabbá tudjuk tenni a szombat beköszöntésének ünneplését.

Ellangzik a bor áldása, a kidus... Már a záróimát „olénut“ intonálja főkéntorunk. Az ima utolsó szavai hivatott papi ajkon hangzanak és a szombat szépségeiben kiemegestelő fenségében megnyugodva emlékezünk mártírhaltat halt szüleinkre, testvéreinkre, gyermekeinkre, hittestvéreinkre és a templomi áhílat szívóbb jövő hangján mondjuk el, — amíg csak élünk — papunkkal együtt megrázó gyászimánkat: Jisgadal, vjszkadas...

Keresem **Sugár Lászlót**, emletem Dobrecenben, 1909-ben Gyónára vonult be 1942 októberében a 100/9. századhoz, onnan Országhoz vitte. Anyja neve: **Friedl Jolán**. Kérem, aki birt tud felőle, értesítést a következő címre küldje: **Steiner Ernő** igazgató, Dobrecen, Hatvan-utca 12.

3.000 ember vett részt a

vasárnapi matinéján

A „Zsidó Egység” Demokratikus Hittközségi Párt vasárnap délelőtti nagyszabású matinéjén rendezett a Városi Színházban. A hatalmas nézőteret és karzatokat zsúfolásig megtöltötte a közönség. Körülbelül 3000 főnyi publikum jött el, hogy élvezze a gazdag és nivós műsort, egyben pedig hitet tegyen a Zsidó Egység nagy gondolata mellett. A hatalmas műsor délelőtti 11 órától délután 2 óráig pergett és a közönség utolsó száláig kitartott: anyira lenyűgözték a művészi produkciók és beszédek.

A konferanszié szerepét Lénárd Béla töltötte be, aki még az OMIKE goldmarktermi színpadáról régi, meghitt ismerőse a zsidó közönségnek és aki finom szavakat talált minden szereplő jellemzésére. A műsor Ábrahámsohn Manó főkéntor mely érekszel előadott egyházi énekeivel kezdődött és Fenákel Miklós főkéntor, valamint Fenákel György héber dalaival végződött. Művészi „fénypontját” pedig talán Tilla Podolskaja-nak, a Buda-

pesti szereplő Jiddisch Színház primadonnájának énekszámai jelentették. Különösen a Jiddische Mammie elnevelésével aratott forró sikert. A közönség nem akarta leengedni a színpadról.

Ascher Oszkár Móra Ferenc egyik finom írását, Szigeti Jenő egy Stefan Zweig legendát, Robert Mária egy Kiss Arnold-történetet, Palotai Erzsébet a mártírhaltalt halt Berend Lászlónak Éjjeli jajkiáltását, Verebes Károly Loránd György egyik versét mondta el. Spiegel Anny héber dalt és néger spirituálét, Vidor Ferike pedig chassid lakodalmi éneket mutatott be. Alfonso paródiáján sokat mulatott a közönség. Az énekszámok kíséretét: Földi Károly, Kardos István, Szenkár Dezső és Gottschall Jakab látták el.

Szünet után, a második rész elején Sós Endre, az ismert publicista lépett a „Zsidó Egység” Demokratikus Hittközségi Párt hatalmas jelvényével díszített színpadra, hogy beszédet intézzon az egybegyűlt közönséghez.

Sós Endre: „A magyar zsidóság léte a demokrácia lététől függ”

Sós Endre, akit a Városi Színház közönsége percekig tartó lapssal fogadott, azzal kezdte a beszédét, hogy a matiné gazdag műsorában művészek és artisták egyaránt szerepelnek, de hiányzik a zsidó közönség. A párt vezetősége ezzel is meg akarta mutatni, hogy zsidó közönség nélkülözhetetlen a zsidó választási harcát. Elég, ha más választási alakulatok alkalmaznak felekezeti politikai buvácsokat, felekezeti politikai zsonglőröket, felekezeti politikai Uferimiket. Míg a hivatalos buvácsok legfeljebb galambot varázsolnak elő a cünderből, vagy fehér egeret a cigarettatárcából, a felekezeti politikai buvácsok többségét szeretnének elővarázsolni a kisebbség számára az urnákból. (Nagy tetszés) De ez a buvács-mutatvány eleve kudarcra van ítélve.

A választókat nem lehet elbájozni és elbájozni. A nagykorú tömegek tudni fogják, hogy mire szavazzanak. (Ugy van! Ugy van!)

A dolgozó magyar zsidóság hatalmas tömegei — folytatta Sós Endre — teljesen beakarnak illeszkedni a demokrácia építő munkájába. Egynek érzik magukat a demokráciával. Tudják, hogy a magyar zsidóság léte a demokrácia lététől függ. Ha a Magyar Közönség hitvallásai bármilyen rövid időre uralkodni kerültek volna, ma már a tenger felé sodródna a Duna sokunk hullájját. De Magyarországon nem lehet többé ellenforradalom. A dolgozó öklei minden ellenforradalmi kísérletet nyomában tartanak. És, ha ilyen kísérlet történné, a dolgozó magyar zsidók is ott lennének a demokrácia védelmé-

ben a barrikádokon. (Tomboló taps) Csak egy baloldali Magyarországon élhetünk zavar-talanul, emberekhez méltóan, félelem nélkül.

— Bizonyos körök újabban óva intik a zsidókat a „baloldali asszimilációtól”. Mi ez a szörnyű „veszedelem”? Nézzük a Szovjetuniót, a földkerekség legbaloldaliabb országát! Míg a liberális korszak, a kapitalizmus periódusa önmegtagadást követelt a zsidóktól, a „baloldali asszimiláció” nem kíván hittagadást, nem kíván valláshagyást, nem kíván lélekesztést, hanem csupán azt kívánja, hogy a zsidó legyen tisztán demokrata és legyen tisztán polgár és szociális társadalomnak, amely a kigizt, mint kigizt, a bjeloruszt, mint bjeloruszt és a zsidót, mint zsidót emeli a szovjet népek nagy testvériségének egyenjogú tagjai sorába. A „baloldali asszimiláció” — reális és természetes asszimiláció! Nem végtelen; éppen ellenkezőleg: életmentő! Aki ezt nem látja, az vagy vak, vagy gonosz, vagy reakciós.

„Hálával és köszönettel fordulunk a Szovjetunió felé”

— A magyar demokrácia áldozatkész szolgálata nem áll ellentétben azzal — hangoztatta Sós Endre —, hogy általános emberi szempontból és külön zsidó szempontból ne ismerjük fel Palesztina jövőjének fontosságát és a zsidó állam felállításának szükségességét. Hálával és köszönettel fordulunk a népek szabadságáért és az üldözöttek biztonságáért harcoló Szovjetunió felé, amelynek álláspontja oly nobiles és grandiózusan szólalt meg Gromikó ajkáról az Egyesült Nemzetek legutóbbi közgyűlésén.

— Mindnyájan elismerjük a cionizmus nagy világnézeti jelentőségét. De a cionista világnézet nem lehet pártprivilegium és sohasem lehet lelkiismeretlen alkalmi vállalkozók kivándorlási üzlete. Ha vannak olyan zsidók — amint kétségtelenül vannak —, akik nem tudják elérni lelki gyógyulást, ott, ahol hozzátartozóik elpusztultak, vagy ahonnan hozzátartozóikat deportálták, menjenek oda, ahol megtalálják belső békéjét. De erre akkor kerüljön a sor, amikor a kivándorlókat Palesztinába lehet vitetni és nem Cyprus szigetére, amikor az embereket

nem az Alpesei hegyi ösvényein kell átsempészni és nem rozoga bárkákban kell életveszedelemnek külni. Vétkezék mindenki, aki — Bergen-Belsen, Dachau és Buchenwald után — a kivándorlás jelszavával Cyprus szigetére juttatja a fiatalokat! Szörnyűség, hogy a táborlakók testvéreit a brit imperializmus táborokba dobja!

„A dolgozó tömegek képviselőit illesse a vezetés”

— Nem szabad feladni, sőt meg kell erősíteni azt a bástyát, amit a pesti hitközség az egész világ zsidósága számára jelent. Ma a pesti zsidók nagyrésze külföldi adományokból él, de lehetnek még külföldi államok, amelyeknek zsidósága valamikor a pesti zsidók segítségét kéri. Az erős pesti hitközséget csak a dolgozó tömegek képviselői „Zsidó Egység” Pártja tudja megteremteni. Ez a párt: a kisemberek pártja, a szegények pártja, a szociális igazság keresőinek pártja. A dolgozó tömegek képviselőit illesse a vezetés! Az Önök szavazatain múlik, hogy megteremtsék önmaguknak és az egész magyar zsidóságnak — az úrok hitközsége helyett — a dolgozó zsidó nép közösségét! (Percekig tartó taps).

A fiatalság szóoka

A műsor második felében Antal Gábor, a jeles fiatal író, mint a zsidó fiatalság szóoka, mondott beszédet. Azt fejtegette, hogy a zsidó fiatalságnak az a kötelessége, álljon a haladás szolgálatába és a fejlődés sodrába. A zsidóság egyetemének jövőjét is az biztosítja legjobban, ha a zsidóság megtalálja és megteremti a szövetséget az elnyomásból felszabadult dolgozó tömegekkel. A haladó zsidóság és a jövő felé tekintő zsidó fiatalság tömörülése a Zsidó Egység Demokratikus Hittközségi Pártja, amelynek támogatása minden dzsintón haladó és dzsintón demokratikus zsidó szent kötelessége. A fiatalság szóokának szavait nagy lelkesedéssel fogadta a közönség.

A Városi Színházban tartott matiné, amely új állomása volt a Zsidó Egység Demokratikus Hittközségi Pártja szervező munkájának, méreteiben — ha lehet — még az előző vasárnapi gyűlést is felülmulta. Ez természetes is, hiszen napról-napra újabb és újabb zsidó tömegek öntöttek a Zsidó Egység zászlaja alá.

HAJÓS RÁDIÓ

VILLAMOSSÁGI és
MŰSZAKI VÁLLALAT
V., SALLAI IMRE-
UTCA 11. TEL.: 123-393.
EXPORT-IMPORT.

A „Zsidó Egység” Demokratikus Hitközségi Párt szervező gyűlései

Az V. kerületi iparosok hét-főn gyűlést tartottak a Viktória-kávéház szuterénjében. Kómikumba fulladt az egyik törpe ellenpártocska zavart-keltési kísérlete. E pártocska vezetője — talán költségkímélés céljából — elegáns feleségével, leányával és leánya két barátjával ösztöngatta röplapjait, amelyeket olvasatlanul eldobtak a gyűlésre szülő iparosok, akik szívesen derültek a „nyomorgók” pártjának divatos, elegáns és nyolcharisnyás röpiratterjesztőin.

A gyűlést Feith Mihály vezette be, majd Weinberger Tivadar mondott megnyitót. Adorján Antal a hadviselték, dr. Ferencz Sándor pedig a cionisták egyik nagy csoportjának üdvözlését tolmácsolta. Sós Endre kifejtette, hogy *fasista módszer az ellenfél gyűléseinek megzavarása*. Semmiképe ok sincs, ha civil sikon nézzük a dolgokat, igazolomra a cionistáknál, hiszen a dolgozó zsidóság nagy pártja, a „Zsidó Egység” pártja nem antizionista. Tiszteljük a cionizmust, mint világnézetet, de a magyar zsidóság túlnyomó többsége itt akar élni és a magyar demokrácia építő munkásai közé kíván tartozni. Pásztor József föltekint annak a reménynek adott kifejezést, hogy a választási küzdelem nem fog még jobban elmérgesedni. A vasárnapi botrány mélysges fájdalommal tölti el mindenkit. Nem elvi szempontok okozták a nagy izgalmat, hanem kielégítetlen személyi ambíciók. De a magyar zsidóság nem fogja elfelejteni, hogy kik bontották meg egységet kicsinyes személyi aspirációk miatt. A továbbiakban érdekes helyzetképet festett a magyar zsidó iparosságról, majd azzal a felhívással fejezte be beszédét, hogy a szembennéző felek nyugtassanak egymásnak az utolsó pillanatban zsidó szeretettel kezét. Detre Zoltán az iparosok, Kálmán Aladár pedig az ifjúság nevében beszélt.

Az V. kerületi körzeti megbízottak hétfői szervező értekezletén Ehalich Sándor elnökölt, majd dr. Bródy Ernő, Pásztor József, Feith Mihály és mások tartottak beszédet szervezési kérdésekről.

A Zsidó Egység Demokratikus Hitközségi Párt VI. ker. szervezője a Fészek-kávéházban nagyszámú közönség részvételével gyűlést tartott. Pollák Lajos elnöki megnyitója és Schnürmacher Zoltán kántor művészi énekzése után dr. Váradi Jenő ismertette azokat az igazi belső okokat, amelyek az egység megteremtésének akadályai. Felek Davidné a zsidó nők kötelességeiről beszélt és méltatta a Zsidó Egység Párt ve-

zetőinek érdemeit. Nagy László felszólalásában méltatta a Zsidó Egység Demokratikus Hitközségi Párt vezetőinek múltbeli érdemeit és a felszabadulás utáni időkben elért eredményeit.

Az V. kerületi körzet kereskedői gyűlése össze június hó 3-án, kedden, a Szent István-körút 1. sz. alatti helyiségben. Gábor Andor, Nagel Marcell, dr. Bródy Ernő és Páncz Gyula szóltak fel. Felhívták a kereskedőket, hogy csatlakozzanak és munkájukkal is segítsék a Zsidó Egység Demokratikus Hitközségi Pártot. A kereskedők biztosították támogatásukról a Pártot.

A VII. körzet választási körzet irodájában (VII., Dembinszky-u. 18.) igen népes összejövetel zajlott le. Megalakították a 100 tagú választási bizottságot és a 25 tagú intézőbizottságot. Felkelték a felszólalásban méltatta a vasárnapi zsidóbontó ülés jelentőségét. Felhívta a megalakult bizottságot, hogy vegyenek részt a szebb, jobb és boldogabb zsidó jövő kialakításában. Reméli, hogy úgy fog a választás lefolyni, ahogy azt minden zsidó szeretné, eredményben is és izlésben is.

A Zsidó Egység Demokratikus Hitközségi Párt VII. ker. tagozata június 5-én a Magyar Színház-kávéházban Kulcsár György elnökségével nagysikerű gyűlést tartott, amelyen Szegő Jenő felszólalásában kifogásolta egyes cionista vezetők magatartását. Szegő Jenő előadása után Kastner Zoltán indokolta meg, hogy harcoss cionista léte miatt állt a „Zsidó Egység Demokratikus Hitközségi Párt” mellé. Zsudi József a Muszások nevében bejelentette, hogy teljes erejükkel a „Zsidó Egység” mellé állnak.

A Zsidó Egység Demokratikus Hitközségi Párt VIII. kerületi tagozata június 4-én a Róval-kávéház különtermeiben Váradi Jenő dr. elnökölte. mellett. Kulcsár Gyula elítélte az 1917. évi június hó 1-én a Városi Színházban tartott gyűlésnek egyes cionisták által történt megzavarását. Utána Pór Dezső író beszélt, aki felkérte a hallgatósá-

got, hogy szavazatával a Zsidó Egység Demokratikus Hitközségi Pártot támogassa és követe, hogy a munkaszolgálatosok is helyet kapjanak a hitközség vezetésében.

A VII/b 1. körzet választási gyűlését június hó 5-én tartotta a Balaton-kávéházban. Salcz Armin elnöki megnyitójában egységre hívta fel a megjelenteket, majd dr. Váradi Jenő tartott nagyhatású elő-

adást, melyben a szegénysorsuk támogatásáról és a szétbuzás átkáról beszélt. Felszóllalt még dr. Rácz Zoltán rabbi és Blau Árpád.

A Zsidó Egység Demokratikus Hitközségi Párt XIII. ker. tagozatának a) csoportja június hó 5-én ülést tartott. A megjelentek nagy lelkesedéssel hallgatták Radnóti Andor és Abrahamsohn Jenő előadását és örömmel csatlakoztak a Párt programjához.

Az Erec Jisraeli iskolaszervezet

Gellért Endre tanfelügyelő előadása a P. I. H. Szabadegyetemen

Az erעי iskolaügy jellemző jegye az Ország felépítésének és a nép újjászülésének a szolgálata. Az erעי zsidó-iskolaszervezetnek más országokhoz viszonyítva — nincs nagy történelmi múltja, csak rövid jelene és minden biznnyal hatalmas jövője. 1918-ban a Cionista Világszövetség keretében megalakult nevelési ügyosztály átvette a cionista iskolák megszervezésének munkáját. Ez az első lépés az iskolának szervezeti-hálójában való összefogására. Később a Vaad Leumi vette át a felügyeletet. Ebbe a szervezethez tartozik a palesztinai zsidó iskoláknak mintegy 80%-a.

Az erעי iskolaszervezet fejlődését döntő mértékben befolyásolja a zsidó lakosságnak gyors és előre soha ki nem számítható rendkívüli növekedése. Ez magakadályozza, vagy meghiúsítja sok esetben az iskolahálózat tervezett kiépítését. Az erעי zsidó gyermekek 91%-a a Vaad Leumi iskolába, vagy magán zsidó iskolákba jár. Csak nagyon kevesen látogatják a kormány arab-iskoláit, vagy a szereteirendi intézményeket. A zsidó iskolákat — a kormány nevelésgesen csekély hozzájárulásától eltekintve — a zsidó lakosság pénzén tartják fenn. Az arab tanulók számára a palesztinai kormány létesített iskolákat. Az arab lakosság alig járul hozzá a maga iskoláinak fenntartásához. A Jisuv gyermekei majdnem 100%-ban kapnak legalább elemi iskolai foknak megfelelő iskolai oktatást.

Mint hogy Erecben az iskolákat nem központi szerv teremti, hanem az iskolai szükséglet kielégítése, ahonnan jött és a pártok választották meg, a „Vaad Leumi” keretében három pártiskola-hálózat egye-

mizrahista és a zsidó munkásmozgalomhoz, a Husztadruthoz tartozó iskolahálózat.

A Vaad Leumi iskolaszervezete az óvodák, általános iskolák és a középiskolák hálózatára tagozódik. Erecben a 4–6 éves gyermekek túlnyomó többsége óvodába jár: 1945-ben 17.500. Sok minden mellett az óvoda népszerűségét elsősorban az a törekvés magyarázza, hogy a héber nyelvet minél korábban ismerkedjenek meg a gyermekek.

Az általános iskolába az 1945. évben 54.800 tanuló járt. Minden párt iskolájában a hebraica és a juadica foglalkoztatja az órák egyharmadát. Bibliát mind a három párt iskoláiban magas óraszámú tanítanak. A háború utáni tanévben 10.266 tanuló járt erעי, a Vaad Leumihoz tartozó középiskolába. Háromféle középiskola van Erecben: 6–18, 12–18, 14–18 között lévő tanulókat tanító iskolák. Természetesen 14 éven alul a tantver az általános iskolai tantervvel azonos. A hebraikán kívül jelentős óraszámú tanítják 11 éves kortól az angolt és második idegen nyelvként az arabot. Egyetlen arab iskolában sem tanítanak hébert. A tantver általában a közép-európai gimnáziumok tantervével azonos. A legtöbb iskolában csak a gimnáziumi 6. osztály után választanak a tanulókat a humanisztikus vagy reális tagozat között.

Az erעי iskolahálózat egész-séges kiépítésének egyik fő akadálya az anyagi források elégtelene volta. Ebből a szempontból figyelemreméltó a palesztinai kormányzat legújabb költségvetése: katonai és rendfenntartási célokra 11.500.000 palesztinai font, oktatásra — ideértve az állami arab iskolák is — 762.208 pal. font. Az erעי iskolaszervezet egész-séges kiépítése és egységeinek megerősítése attól függ, mikor veheti át a Jisuv önállóan a maga életének irányítását és mikor használhatja fel teljes szuverénitással a maga által felhozott juttatásokat a maga által konstruktív céljaira. Az előadás bevezető és a hallottakat méltató befejező szavakat Bisseliches Mózes mérnök mondotta.

A BUKARESTI JIDDISCH SZÍNHÁZ vendéjátékának utolsó hete

június 14-én, szombaton és utána minden este fél 8 órakor

Der Rebe hatt geheissen freilach sein

operott 3 felvonásban és prologussal. Közkívánatra június 18-án, szerdán Bar-Mievo, június 19-én, csütörtökön A két árva (zwei Jesoimim). — Bövebbet a falragaszokon.

„A Mindenség Te vagy!...”

Irta: GYÖRGY ENDRE

A KÁLVÁRIAJARÁS ELLE-
NÉRE, amit a villamoson való
ulazás jelent, már többiben
kihagytam a Kálvária-térre,
hogy ismerkedjem, barátkoz-
zam azzal a Budapest életében
új intézménnyel, amely a ro-
mán fővárosból, Bukarestből
rándult át hozzánk és észter-
estére bányulata ejti nem tul-
nagy, de annál lelkesebb, oda-
adóbb, hívőbb közönségét. A
Jidisch Színház ez, amely a
zsidó nép életét tükröző drá-
mát vagy vidámságot, könnyet
vagy mosolyt tárja elénk azon
a színpadon, ahol tenger nél-
kül maradt országunk főtenge-
résének tengerész-örömszere
háborúra lelkesítő tengeralt-
járó-hőstettekkel és legendák-
kal ámitotta a VIII. kerület
hiszékeny népét. Itt a „sötét”
Józsefvárosban telepedett le
világjáró utjában a Jidisch
Színház társulata. Pár hete
vannak itt és én mindjárt a
vendégszereplés kezdetén azt
hittem, hogy Budapest gyorsan
lelkessző, ide gyorsan is-
felejtő), egyben az egzotikumok
és különleges csemegek után
áthúzó közönsége, az, ame-
lyeknek nem imponált Galli
Curci, de, amelyek szívesen
emeli a vállára a kezdő tehet-
séget, nap-nap után ott sora-
kozik majd a pénztárból
előtt, hogy verekedjék a be-
jutásért. Hosszu autósorát kép-
zeltem a külvárosi színház elé,
mint amilyen Páris vagy New-
York mellékutcajában tola-
szik, ha híre megy, hogy vala-
milyen egészen irodalmi pásté-
tommal, különleges fogásokkal
vagy a szereplők olyan mes-
terségbeli tudásával próbálják
becsalogatni a „nagyérdemi”
közönséget (mindig a közön-
ség, amely a pénzt adja és a
nagyérdemi, nem a művész,
aki a tudása legjavával szol-
gálja ezt a nagyérdemi közön-
séget), amihez fogható eddig-
elé még nem volt. Hiszen a
newyorki Renaissance Színház
a maga mindössze háromszáz
személyes befogadóképességé-
vel is ilyen volt. Kísérleti,
mondjuk így, lombik-színház,
amelyben azok az irodalmi
pecsenyék főttek-rottyogtak,
melyek távol minden üzleti
célzattól, az igazán műélvezők,
a kifinomult izlésűek művészet
utáni örök sóvárgását elégitte-
ték ki. Shakespeare színháza:
a Globe és a Swan távol volt
ugyan a királyi palotától, mé-
gis az egész udvar látogatta.
A párisi Vieux Colombier, ott
a Saint Sulpice Árnycámban, a
Szajna balpartján, a modern
színjátszás és az új dráma kor-
szak bölcsője, fejlődője lett.
A manhattani néger színház,
amely később a Broadwayre
avanzált és maga Vaudville,
amely egy bódéból pattant
életre, korszakot és stílust te-

remített. Nálunk az kell, hogy
a „szájpropaganda” előbb meg-
járja a maga útját. Még a szin-
házi nyereségek kedvelői is
előbb megvárják, hogy egy
jóbarát vagy nőismerős tenye-
rét összezsapva, az élménytől
és lelkesedéstől felzaklatottan
azt mondja: Te illet még nem
láttál Van ott egy színész
(vagy színésznő), amit az művel,
nem mindennapi! Szükség van
ilyen kísérleti nyitra, ilyen
udvari bolondra, akivel meg-
kóstoltatják az ételt. Ha az-
után azt mondja, hogy „ilyen
még nem volt”, az önálló
véleményükre olyan nagyon
rálatni emberek gondolkodás
nélkül, hanyatt-homlok rohan-
nak oda. Ilyen líhegő hírlavó
szeretnék lenni én most, abban
a reményben, hogy azok az
autók mégis csak hamarosan
egymásba ütköznek majd a
nagy tolongásban, a Kálvária-
térben működő zsidó színház
előtt. De menjünk csak szépen
sorba...

★

SZAVAM HITELE érdekében
szeretném elmondani azt a kis
epizódot, amely velem történt
még a régi Az Ujságnál, (a
későbbi Ujságnál), amelynek
közel negyedszázadon át mun-
káltsa voltam. Bizony ott
alaposan meg kellett ragadni
a pennát, bármelyik rovatban
szerepelt is az ember. A szin-
házi bírálat sok tudást, hozzá-
értést kívánó feladatát olyan
írókra, ujságírókra bízták,
mint Keszler József (a híres-
neves Keszti bácsi), Szomory
Emil, Pünköszt Andor, Elek
Artúr, Szöllösi Zsigmond, Ván-
dor Kálmán. A Magyar Szín-
házba vendégszereplésre érke-
zett a vilnai társulat, amely a
„Schwer zu sein á jid” című
chaszideus legendával kezdte
előadásorozatát. Az azóta ön-
ként a másvilágra költözött
erdélyi származású író, (aki
később az akkori Magyarorszá-
gon igen mostohán kezelt
progresszív gondolat terjesz-
tésére színházat alapított)
küldtek ki. Őt hat udvarias
sort ír le, mert egyetlen szót
sem értett a jidisch darabból.

Másnap Vas megyéből szár-
mazó, németül jól beszélő
szinkritikusunkkal próbálkoztunk.
Ő már kapiskált valamit
a szövegből, de teljesen idege-
nül állt a zsidó népi élet drá-
mai fordulatai előtt. Ugyancsak
pár sorral intézte el a „meg-
fejtethetetlen” problémát. A szer-
kesztő megdühödött, mert Az
Ujság olvasói, akik igen nagy
számban zárandokoltak el az
Izabella térré, szeretnék volna
megismerni kedvenc lapjuk
véleményét a mindenhol el-
ismertre találó világiak szin-
jatszók készségéről, tudomá-
nyáról és magáról a csakugyan
nem könnyen érthető szinbo-
likus jelenségről, darabról.
Lássuk, mit tud György Endre!
Nagyon kevésbé volt oly ha-
talmas élményben, olyan meg-
rázó drámaiságban és annyira
emlékeztetést estében részem-
mint akkor! Másfél vagy két
hasábot írtam, amelyben be-
hatóan taglaltam azt, amit a
darab mondott és amit azóta
keserves tapasztalatainkból
mindannyian jól megtanultunk,
hogy miért olyan nehéz zsidó-
nak lenni. A közelmúltban már
nemcsak nehéz volt és mind
nehézebb lett, hanem egyenesen
elviselhetetlenné vált!

★

A **JIDISCH SZÍNHÁZ** ma
már egyáltalán nem az, ami
talán még pár évtizede is volt.
Nem kevés zenei képzettséggel
rendelkező, énekhanggal meg-
áldott, színpadon eléggé jól
mozgó, de mégis csak alkalom-
szerűen összeverődött díltellá-
sokból áll, akiknek összekötő-
kapcsa mindössze az volt, hogy
jól beszéltek a zsargon nyelvet,
amely egyformán szolt a ro-
mán, a magyar, a lengyel vagy
akár az amerikai zsidóhoz. A
bukaresti zsidó társulat éppen-
ugy a zsidó nép érzelmevilágá-
nak kifejezője akar lenni, mint
a francia, az angol, az orosz,
a német, a magyar, amikor a
saját problémáit viszi szin-
padra. Minden elismerés meg-
illeti ennek a küzdő és a maga
sajátos eszméit a legteljesebb
odaadással szolgáló társulatnak
valamennyi tagját. Láttam őket

drámában, vígjátékban, ope-
rettben. Egyaránt jók. De ez-
uttal kifejezetten egy személy-
nek, névszerint Tílea (ejtsd:
Cília) Podolskaia-nak, a társu-
lat a szó szoros értelmében
vett primadonnájának szeret-
nék hódolni. Nekí szántam ezt
a magyar szívrágókból: pi-
pacsból, margarétából, buza-
virágból, tálkából, muskátlí-
ból és árvalányhajból font
csokrot. Hálából azért, mert
elragadt és lenyűgözött az
egészen kivételes művészetével.
Megnéztem drámában: meg-
rázott, nemcsak kifejezőmód-
jának gazdag színskálája és
mélysége által, hanem, mert
számomra is személyes éle-
ményé varázsolta, azzá forró-
sította azt a keserű sorsot,
amit akár a sorsüldözött ifjú,
akár a zsidó árva alcajában a
színpadra vitt. Olyan élők ezek
a figurák, mintha csak én
volnék. De felesperedhetek
Tiszalökön vagy Büdsszent-
mihályon épp úgy, mint vala-
melyik lengyel városkában,
vagy Bakovinában. Annyira
egyforma a sorsüldözött bo-
cher sorra. Elvezethetm a játé-
kát zsidó színműben és vig-
játékban. Majd milderre fel-
tette a koronát csodálatosan
zengő énekével. A hangja egy-
szerre orgona és hegedű; hang-
es zokog. Ez a hang ugyan-
akkor könnyezik és mesolyog.
Nincs az az anyaméhlól vilá-
rajtolt gyermek, aki ne anda-
lodnék el, fel ne zokogna és
aki ne száná-báná bünté-
gyaróságát, tévedését, amikor
felsikolt az ajkán a dal a zsidó
anyáról. A mártírok mártírjá-
ról. Olyan univerzális tehetség,
annyira mindentudó, igaz-
uralkodója a színpadnak, mint
a shakespearei és molierei
komédiások, akik egyesítették
magukban valamennyi drámai
ágazat, a tragédia, a komédia,
majd mai értelmében az ope-
rett játékszámának tudományát
és kellékét. Ilyenek voltak a
magyar nagyok közül: Kéry,
Blaha, Déryné, Jászai, akik
mindent tudtak és mindent el-
is játszottak, mert művésze-
tükkel a színpadot, a közön-
séget a szellemet, végered-
ményben Istent szolgálják.
Ezért kellene ebbe a zsidó
színházba elzárandokolniok a
— hogy? is mondták ezt a
közelmúltban? — „zsidónak”
nem tekintendő egyéneknek”
is. Legalább úgy, mintha né-
gerek kálváriajának stációt
mutatnák be az útelt-kopott
Kálvária-téri színházban.

★

**ENGEM VALÓSÁGGAL LAZBA
HOZOTT** az az Isteni dicsőítő
fahász, amelyet Podolskaia
művész nő úgy tolmácsol,
mintha frigyszekrény és a
szent írástekercesek előtt állna
és könyörögne a maga életéért,
meg a mi életünkért. Megren-
dült és megrendítő ima ez,
amely az Ő jószágát és minde-
nek fölött való voltát zengi
olyan himnikus erővel, hogy
szinte megmámorosodik, vallá-

KARMEL orth. kóser penzió ujjonnan renoválva

Kényelmesen berendezett tiszta szobák. **ujból a régi híres
konyha**, figyelmes kiszolgálás. Nászutasok és családok részére
külön lakosztályok. **Andrássy-ut 43. telefon: 420-232**

FARAGÓ SÍRKŐ

**Emléktáblák, márványlapok
vésését, hozott lapokra is
legelőcsöbben vállal.**

NAGYDIÓFA-UTCA 34

SZOMBATON ZÁRVA

sos áhítatba merül a hallgató. Ezt a dalt, amelynek alap-
eszméje (talán az egész szö-
vegéje) a nagy „berdicsévi”-től
származik, estéről-estére há-
romszor-négyszer megismétel-
tetik. A szentéletű rabbi mon-
dotta azt: Uram, Istenem egy
„dudelét” fogok énekelni a Te
feszületedre, dicsőítéssedre!
Egy dalt dudolt, amelynek
minden sora és sokszorosan
ismétlődő refrénje extatikus-
an ezt hangsítja, zúgja, suttogja:
Du... du... du... Te...
te... te... Hevenyészett, nyers
fordításban megköszönöm visz-
szaadni ennek a költői szép-
ségi szövegnek — nem az
azonos sorait — csak a tartal-
mát: (Uram) Hogyan lehet
Téged megtalálni? — És ho-
gyan lehet Téged meg nem
találni? — Ahol megyek...
Te... Ahol állok... Te...
Fent... Te... Ujra... Te...
Ha jól megy sorom... Te...
Ha jól megy sorom... Te...
Ha jól megy sorom... Te...
Ajjaj Te... Te, te, te, te, te,
te... Dél... Te... Nyu-
gat... Te... Észak... Te...
Kelet... Te... Az égbolt...
Te... A föld... Te... A ma-
gasság... Te... A minden-
ség... Te... Ajjaj Te...
Te, te, te, te, te, te... Bármerre
megyek, bárhová térülök-for-
dalok, mindenütt Te, csak
Te... Persze ez így, zene
és Podolskaia kristálytisztán
csengő hangja nélkül száma-
las duduálás csak.

*

JOGOSAN ÉRDEKELHETI

az olvasót, hogy ki is hát kö-
zelebről Tilea Podolskaia?
Mit mond önmagáról? Elárulja,
hogy tíz esztendőig tanult
zenekonzervatóriumban és a
drámai szakon. Operacénekes-
nek készült. Nyolc éve van
színpadon. (A német sanyar-
gattatás idejét leszámítva.)
Ebből öt év telt el az operá-
ban és három a zsidó színház-
ban. Volt Márta, Flotow Már-
tájában, Gilda a Rigoletto-ban,
Ábrahám Goldfaden művében,
és énekelt a Denevér-ben.
Mindezt Bukaresztben adta elő
nagy sikerrel. Utolsó opera-
szerepe volt a Sulamit, amit
három évtizede nem adtak elő
Romániában. Az ő érdeme,
hogy az örökszép dallamok
újra életre keltek. De nem
szándékszik visszatérni a más-
irányú színpadra, amióta igazi
élmény, a lelki vízállásnak, és
mint ő mondotta — szívbéli
érzéseinek megfelelő helyet a
zsidó színházban megtalálta.
A látszólag bejárta egész
Romániát, Moldáviát és nagy
érdeklődéssel fogadták Erdély-
ben, Kolozsvárott, Nagyvára-
don, Szatmárnémetiben. Egész
operákat énekel olaszul. Hibát-
lanul ad elő román, orosz,
francia, német, héber és jidisch
nyelven. Azért, hogy szöveg-
kiejtése tökéletes legyen, hogy
értse azt, amit előad, héber
szemináriumot végzett (Mi-
esoda munkabírás és akarat-
erő). Egyformán jól ismeri a
szélford és az újheber minden
típusát. Csúszó hangversenyek

is szokott adni zsidó dalokból,
operaszízekből és klasszikus
zeneművekből. Erre nálunk is
sor kerül. Zsidó dalait most
Budapesti lemeze vetők és
a rádióban próbát énekel. A
zsidó színház színpadán több-
nyire játszott fű (nadrág)
szerepet, (de csak azért, mert
ez énekekkel volt egybekötve),
most szubrett, a legközelebbi
ujdonságban primadonna lesz.
Szerinte a zsidó színház iránt
az egész világon nagy az ér-
deklődés. Az eredeti darabok
szerzői a zsidó életből merített
problémákat dolgozták fel, s
a legtöbb Palesztinában vagy
Amerikában került először
színpadra. Céljuk a zsidó múlt
kidomborítása és „küzdelen a
zsidósággal.”

— Zsidó színházkulturát
akarunk teremteni, — beszélt
tovább lelkesen Podolskaia —
amely a progresszió, a haladás
utját egyengeli, s felszínre
hozza a zsidó lélek és érze-
lem megnyilvánulásait. A zsidó
színház épp úgy a nemzet
színháza akar lenni, mint a
magyar, a román és a többi.
A mai zsidó színész éppen
annyit tanul és épp úgy löre-
szik a művészi kifejezésre,
mint bármely más néző színé-
sz, mert tudja, hogy csak
akkor képes megállni a helyén,
ha kellően művelt. Rádás —
nehézség a számunkra, hogy
sohasem vagyunk állandóan
egy helyben, nem működünk
stabil színházban, hanem rövid
megállások után újból utra-
kelünk. Mégis játszunk, mert
játszani akarunk, a színház az
életünk. Játszottunk akkor is,
odaadással végezve kulturális
missziókat és kötelezősége-
ket, amikor bármelyik színé-
szünk sokkal jobban megélt
volna abból, ha mondjuk, el-
megy papírgyűnknek.

— Mi volt újabban a leg-
nagyobb sikerem? Meglehetősen
lámpalázzal kezdtem szerep-
lésemet a Barmicco-ban, Erdély-
ben. Másnap este a „Cipész
kegyelmét” adtuk olyan óriási
sikerrel, hogy a közönség úgy-
szólván nem akart hazamenni
és lelkesedésében énekelte a
Hatikvát. Elutazásunkkor pe-
dig valóságos bandériummal
kísérték ki a vonathoz. Nagy
ünnepnap volt ez a számunkra.
Ekkor végkép megörlelődtől
bennem a szándék, hogy ezen-
tul csakis zsidó színházban
működöm, nem a sikerért, ha-
nem az én népemért, népem
felemelkedéséért. Soha, de soha
nem feledkezem meg a népem-
ről, amelynek nyelvén szólok
meg és kultúráját terjesztem.
Remélem, hogy munkámmal
hasznára leszek...

Ahogy a háború során min-
denütt a legkiválóbb művésze-
ket küldték ki a frontszínház-
zakba, hogy szórakoztassák,
felvidítsák a harcoló katoná-
kat, úgy kell Tilea Podolskaia-
t is mindenhol „eljuttatni”,
ahol zsidók élnek. A véres
dráma után a zsidóságnak
szüksége van vigaszra és az ő
vigasztalására.

A Pesti Izr. Hitközség utján az alábbi jegyzékben felsoroltakat keresik külföldről

Jelenkezés, VII. Sip-utca 12. I. 10. délelőtti 9—12.

1259 Weinberger Ferencet, Máriapócs,
keresi: Annak Mendelovitz, New
York	1270 Berger Rezonál és Helénit, Huszt,
keresi: Berger Lázár, Trausnitz.
1260 Brachfeld Leonit szül. Honig,
keresi: Olga Spiegler, Wien	1271 Moskovics Salomont keresi: Ber-
kovits Hermann, Nagyszőlős.
1261 Gross Ehrlich Rózát és Gross
Rudolfot keresi: Hermann Silber-
stein, Berlin.	1272 Gunc Mihályt keresi: Presser,
Erdő, Alera.
1263 Rosen Zsuzsánét, Czestochova,
keresi: L. Rozen Bruxelles.	1273 Barber Jákókat és családját keresi
Sara Földgraber Bialsko.
1264 Pola Schellert keresi: Sabina
Metz, Krakov.	1274 Dörner Izabella keresi: Dörner
Zoltán, Subotica.
1265 Rubinstein Evtát, Wien és dr.
Schwartzt keresi: Lily Spiel-
mann, Sydney.	1275 Feldbauer Minát keresi: Jónás
Körmann, Berlin.
1266 Braun Lászlót, Felső-Méra, ke-
resi: Weisz Klára, Homorogd.	1276 Schwartzné Elzát Németország-
ból keresi: Földgraber Bialsko.
1267 Grete Fiedlert, Wien, keresi:
Ferdinand Rütch, Wien.	1277 Stelinger Gyulát, sz. 1897. Lwow
keresi: Majsa Grün, Peth-Tkva.
1268 Wertheim Jenőné, Munkács, ke-
resi: Estera Goldberg, Holskum.	1548 Steiner Szerénát, Elit és Helit
Nyírbátor, keresi: Rábi S. Stein-
burg, New York.
1269 Funk Jenőt, szül. 915 Tiszafüred
keresi: Funk Jenőné, Roma, Italy	1549 Tagányi Artúrát, Klein Jenő
és családját, Bajcs Zs-ut, ke-
resi: Pavel Strauss Frydek.
	1546 Pollák Sándort keresi: Adolf
Frankl, Bratislava

Az Óbudai Zsidó Ifjak Baráti Körének ünnepe

Népes összejövetel keretében,
a fehér asztal mellett ünnepele
az Óbudai Zsidó Ifjak Baráti
Köre június 4-én este a Bródy-
kávészék közterében az óbu-
dai hitközség ünnepi megvá-
lasztott vezetőt. Az ünnepségen
részvett Stöckler Lajosnak, az
óbudai izr. hitközség disztagnak
képviseletében Domonkos
Miksa, a Pesti Izraelita Hitköz-
ség ügyvezetője.

A megvalósult zsidó egység
jegyében folyt le az ünnepség,
mint ahogy Óbudán minden
a zsidó egység érdekében törté-
nik. Ennek szolgálatában igyek-
szik ápolni és kimélyíteni a ba-
ráti és bajtársi érzést a hittest-
vérek között az Óbudai Zsidó
Ifjak Baráti Köre, amely az óbu-
dai hitközség vezetőségének
utánpótlását nevezi.

A Baráti Kör nevében Breit-
ner Béla ügyvezető elnök kö-
szöntötte a megjelenteket, meleg

szavakkal üdvözölve az óbudai
hitközség vezetőit. Domonkos
Miksa biztosította az óbudai
zsidóság az Országos Iroda tá-
mogatásáról a templom felépí-
tésére irányuló törekvéseikben
és mint a közösség áldozatos
munkálói emlékeztet meg a
hitközség vezetőit. Dr. Neu-
mann József főrabbi szellemes
beszéde után Spatz Nándor hit-
községi elnök köszönte meg a
spontán ünneplést, majd az
óbudai zsidóság fontos problé-
máiról, a szegények istápolásá-
ról, a zsidó iskola hiányáról és
legelsősorban a templom felépí-
téséről beszélt. Akciót indított,
hogy az őszi nagy ünnepeken
már az ősi templomban imád-
kozhassanak a hívők. Ehhez
azonban az Országos Iroda és
az illetékes állami hatóságok tá-
mogatásán felül az óbudai zsi-
dóság áldozatos hozzájárulását
is szükségesnek találja.

Csemegeüzlet

keres megbízható referenciával
rendelkező jobb nő. Cím a
kiadóban.

Orth. kóser kétszersült

mindennemű pék- és cukrászsütemények

WEISZ MÓR DOB-UTCA 22

WEISZ CUKRÁSZDÁBAN reggel tojás ételek, fagylalt
ismét kapható.

Miskolci és környéki temetőikben

ledöntött síremlékek felállítását, utánvételeket, új sír-
emlékek és mártíremlékművek készítését vállalja az
EDELSTEIN HERMANN és FIA CÉG
MISKOLC, Zsolnai-kapu 30. Tel. 20-73

SIRKÖ LÓWY-nél BUDÁN

II., Fő-utca 79 (Ganz-utcai vill. megállóánál) Leszállított árak!

CIÁNOZ MEZEI VACUUM VII., Akácia-
utca 32. Tel. 221-895
takarít. R. Adiroz

MUNKACSI ERNŐ:

AKTUÁLIS KÉRDÉSEK

A magyar zsidóság új alkotmánya

A zsidóság törekvéseit — többek között azt, hogy jogait tényleg visszaszerezze, — csak úgy valósíthatja meg, ha megfelelő szervezete van. Enélkül nem fogható ereje is széjjelforgácsolódik, törekvései nem bontakozhatnak ki és még oktatási és kulturális feladatait sem tudja megvalósítani. A legjobbak akarata is zsákutcába kerül, ha mincisen megfelelő organizáció amely azt végrehajtsa.

Elérkezünk ahhoz az időponthoz, amikor foglalkoznunk kell a haladó magyar zsidóság új szervezetének kérdésével. Két év telt el azóta, hogy az 1944. év borzalmai után a gyűlölet gyengéjére megindult és akkori gyengeségünkre jellemző, hogy a felszabadulás után következő hónapokban semmilyen országos szervezetünk nem létezett. Az u. n. neológ zsidóknak korábbi központi vezetősége elpusztult, a községkerületi elnökök közül csak ketten maradtak életben. Más megoldás hiányában a pesti hitközség a kormányhatóság-hoz fordult, hogy egy ideiglenes intézőbizottságot nevezzen ki, amely az Országos Iroda és a községkerületi elnökök ülésének hatáskörét betöltse. Így születt meg az első intézőbizottság, amelynek tagjai a három legnagyobb hitközség elnöke, a Cionista Szövetség elnöke és dr. Szemere Samu lett. Ez az ideiglenesség két évig húzódott el és most vajdát a második intézőbizottság megalkotása, amely már szélesebb alapokra helyezkedik. A nyolc vidéki községkerületi és a statusquo hitközségeket képviselő debreceni, a pesti és budai elnökök mellett, tagjai: a főváros környéki hitközségek egyik elnöke, 9 fővárosi választott személy és 4 rabbi. Ezzel formailag helyreállt az autonómia. Végeredményében csak formailag, mert más megfelelő, azonnal rendelkezésre álló szerv hiányában a választott tagokat a régi intézőbizottság tagjai, meg a községkerületi elnökök delegálják. Ez a mostani helyzet már azért is csak rövid ideig maradhat fenn, mert mindenki érzé, hogy szükség van egy zsidó parlamentre, amely a magyar zsidóság demokratikusan megnyilvánuló alkotmányos akaratát képviselné. Egető kérdéseinket, sorsdöntő lépéseinket ez az Országos Gyűlés van hivatva megvitatni és eldönteni.

Ezt nemcsak mi tudjuk, de a kívülállók is: Az új intézőbizottság felállítására vonatkozó kultuszminiszeri rendelet kísérő levelében a miniszter külön hangsúlyozta, hogy az új intézőbizottság legfőbb fel-

adata a haladó magyar zsidóság új alkotmányának előkészítése és ennek leírására hivatott Országos Gyűlés összehívására vonatkozó javaslat megfogalmazása.

A közvélemény nyilvánosságra ele kell hozni azokat a kérdéseket, amelyek ezzel kapcsolatban felmerülnek és így biztosítani kell a zsidó széles tömegek hozzászólási lehetőségét.

Kiindulási ponttal el kell fogadni azt, hogy csak az u. n. kongresszusi és statusquo hitközségekben élő zsidók szerveződését tárgyalunk. (Legfőbb ideje lenne ugy a „kongresszusi”, mint a „statusquo” jelzőt letenni, hiszen a mai nemzedék nem is ismeri ezeket az elnevezéseket keletkezésüket és még kevésbé érti annak jelentőségét.) Az ortodoxokat is magában foglaló csucsszervezet megalkotása, amely szintén nagyjelentőségű, más területre tartozik.

Amikor egy új szervezet megalkotásáról van szó, egyfelől a tényleges helyzetet kell nézni, másrészt a jelenlegi jogállapotot, de elsősorban az elérendő célokat.

Szervezetünk mai zűlést és rendezetlenséget messzi évtizedek mulasztásaira vezethető vissza az emancipáció idejébe. Az 1868. évi kongresszus elfogadott egy felekezeti törvénykönyvet és ez a 80 éves alkotás „formailag” ma is hatályban van. Az 1868. évi kongresszus feloszlatta, az egész országot 26 községkerületre, azoknak beosztásánál lehetőleg az egyenlő lélekszámot meg a közlekedési viszonyokat vette tekintetbe. Akkor még nem létezett a mai egészségtelen állapot, hogy a zsidóság túlnyomó része a fővárosban lakjon, hiszen 1871-ben az ország 553.641 főnyi zsidó lakosából csak 64 ezer élt itt. Az 1868. évi szervezet alapja az az elgondolás volt, hogy évenként országos kongresszus fog összejönni, amely a felekezetnek legfőbb kérdéseiben dönt és képviselői szerve lesz. Tagjait választó kerületek szerint delegálták volna a hitközségek. De mind ez csak „lett volna”, mert az ortodoxia különválása miatt, ez a kongresszus 1869. óta egyszer sem gyűlt össze. A haladó zsidóság régi vezérei inkább lemondottak a belső meg erősödésről, semhogy „csak a saját híveiket” magukban foglaló Országos Gyűlést hívtak volna össze. Az 1868. évi alkotmánynak központi szerve: a községkerületi elnökök ülése, amely az írott szabály szerint évenként csak egyszer (1) ülésezik. A tervezett 26 községkerületből a valóságban

csak 16 alakult meg és a trianoni béke után ebből csak 8 maradt. Az egész szervezet élén az Országos Iroda elnöke áll, de a 8-ok szerint ez a tisztség csak „közvetítésre” jogosít a kormány és a községkerületek között. Ez a végletlenül gyenge centralizmus ami a haladó magyar zsidóság erőtlenségének egyik oka volt, nem a megfontolás, hanem a kényszerűség eredményeként születte meg. Ezzel akarták annakidején visszatartani az ortodoxokat, a szakadástól, akik féltek a központi vezetés reformirányzatától. Így az egész szervezet végeredményében egy lapos gula képét mutatja.

S bármily hihetetlen, a haladó magyar zsidóság évtizedek óta nem tudott változtatni ezen az alkotmányon és ennek következtében belső megerősítés helyett fokozódó elszorva-

dás állott be. A zsidóság közvéleményének irányítását felelőtlen tényezők ragadták magukhoz. Ujságok, u. n. közéleti férfiak, akik sokszor nem a zsidóság érdekei, hanem a maguk politikai belátása szerint jártak el. Még csak ismerni sem lehetett a zsidóság akaratát, mert nem volt olyan választás és hiányzott olyan testület, ahol vagy amiben az megnyilvánulhatott volna. A felekezeti autonómia kicsuszott kezünk közül, mert hiányzott az autonómia legfontosabb szerve, a belső jogszabályokat alkotó testület. A szabályalkotás álmént a minisztérium hatáskörébe és így hiába voltunk egyenjogúsítva és a zsidóság, mint vallás hiába volt recipiálva, a többiekkel szemben alacsonyabb fokon maradtunk és tehetetlennek bizonyultunk.

(Folytatjuk.)

Egy korty víz

Irta: Szöllösi Zsigmond

Soha olyan határozottan nem éreztem, mint akkor, hogy két ember van bennem. Az egyik, akivel a dolgok történnek. A másik, aki lankadtan kíváncsisággal figyeli ezeket az eseményeket és a hatást, amelyet rám gyakorolnak. És mégis: most már bizonyos: végképpen le kell mondanom a kilátásról is annak, hogy ami történt valaha is világosabban, előbb, elevebben és teljesebben jelenjék meg az emlékezetemben.

Aminék nem a megfigyelő éberségének fogyatékossága az oka. De leszerellen kell tudomásul vennem, hogy a tompultságnak az, az agyagos, vastag materiája, amely azon nyomban rárakódott minden élményemre és szinte eleve eltemette őket, nem kopik és nem oldódik. Eltávolíthatatlanul húzódik köztem és a között, ami velem történt.

Az emlékezetem inkább benyomásokat őriz, mint tényeket. Sejtlemem sincs róla például, hogy miután a védett házból „kifésültek”, hány óra hosszat álltunk a meglehetősen éles téli szélben a Dunaparton. De arra világosan emlékszem, hogy mikor végre az esti borultban elindítottak bennünket, egész uton a nevetés ingere fojtogatott. Már tudtuk hogy a Teleki-térre visznek. Azt is, hogy miért. És az a tudat, hogy szuronyos rendőrök szállítanak házhöz és válnak ezüst tálcán a haramiáknak, akik majd elszedik pénzünket, óránkat, ékszereinket. — olyan torz volt, annyira abszurdum, hogy erőfeszitésembe került a kívánc-

kozó hangos kacagást mosollyá némitani.

Azután megint ködképek a tétova emlékezés lávlatában. Bezsúfolódás egy idegen lakásba. Egy fekete keménykalapos fiatal nyilas jelenik meg a szoba közepén és éles, fenyegető hangon adja ki a parancsot, hogy mire — husz perc múlva — visszajön, minden pénz és ékszer az asztalon legyen, mert akinél a legszigorúbb személyi mozgás csak egy srófos ceruzát is talál a bitorolt „nemzeti vagyonból”, az itt helyben és azonnal golyót kap a koponyájába. Őt perचे se telik, hogy az „elbitorolt nemzeti vagyon” már maradék nélkül ott tornyosodik az asztalon. De a nyilas nem tér vissza. Ellenben egy fiatal lány jön és valamit sug a rendőrnek, aki harsányan mondja:

— Vegye mindenki a csomagját! Indulás!

Az én csomagom két összeszűzött takaró. Ezt vellem a védett házban magamhoz, min den tanakodás és válogatás nélkül, nyilván egyedül azért mert éppen ez esett a kezem ügyébe.

Esik. Vonulunk a csatakezszakában. Hány óra lehet? Nem tudom és nem is érdekel. Hová megyünk, hol járunk? Nem tudom és nem is érdekel. Nyilvánvaló: minden érzéken szünetel és szünetel a kíváncsiságom is. Valahol óriási ágyul sora, dühörög szembe velünk. Azután hiden megyünk át. Tu domásul veszem, de ennek a tudomásul vételnek nincs sem mi következtése. Csak egyet érzek. A csomagomat. Igazán nem

nehéz. Talán öt-hat kiló. De én sose bírtam a csomagot. Már a tudatát is mindig tehernek éreztem, ha nem is volt más, mint egy tucat zsebkendő. És amit már husz esztendő koromban se szerettem, helven esztendő koromra se tudtam hozzáedződni.

Ha jól emlékszem, már szürkült és gondolom, már Budán jártunk, mikor először megkísértem a vágy, hogy megszabaduljak tőle. De mintha a gondolatomra válaszolna, ebben a pillanatban szólal meg a nyilas, aki hol egyik, hol másik rendőrhöz csatlakozva kíséri a menetet.

— A csomagját el ne merje dobni egyik sem! Tudjuk, hogy ez a maguk trükkje. Eldobják a csomagjukat, azután a nyilasokat vádolják meg vele, hogy elrabolták. Pedig kell a fenének a maguk piszkos cókmojkai!

Tehát nem lehet. Vinni kell. Hát viszem. Az eső már csak szemereg. A menet vonul. Keskeny utcán, széles utcán, kis házak között, nagy házak között. Azután a házak is elfogynak. Végtelen ut két végtelen fásor között.

Azután — a Téglagyár. A táj tisztára olyan, mintha Katona Nándor festette volna. Fekete latyakban állunk az országút szélén. Szemben velünk a nők csapata. A csoport előtt egy rózsás, leányos képű, égszínké szemei üde kis katoná. Legtöbbjebb ha tizenhét esztendő. Szuronyos puská a vállán, sühogó ostor a kezében. Ezzel szórakozik olyképpen, hogy az ostorheggyel egy már szürkülő hajú hölgy harisnyás lába felé csapkod. A cselekménynek szövege is van. Minden suhintásnál, hol ezt mondja:

— Ugorj, Rézil!

Holt ezt:

— Kapd a lábad, Rézil!

Vagy:

— Jobbra, Rézil — Balra,

Rézil!

A hölgyet látásból ismerem. Rézinek hívják-e valóban, — nem tudom. Csak annyit tudok róla, hogy egy orvos felesége. Az ostorcsapásokra egy hang nem jön ki a száján. Csak a szeméből ömlik a könny, némán, de olyan áradón, mint egy hegyi forrás vize. Az üde kis katonát egy szóval se zavarja senki. A sárga-csillagosok becsukják a szemüket. A katonácska cimborái pedig nyilván ezt gondolják:

— Hiszen gyerek még az ártatlan, hát hadd játszadozzék!

Egy órája állunk-e már, vagy öt órája — sejtelve sincs róla. Egyszerre valaki halkán szólal meg.

— A gettóba visznek.

Honnan szerezte ezt az értesülést? Hiszen senkivel se beszélhetett. De máris szuronyos katonák és revolveres civilek kis csoportja tart sietve felénk és két percre se telik, már ott sorakozunk négyes vonalban az országút közepén.

— Indulj!

És megindulunk ugyanazon az úton, amelyiken jöttünk. És megyünk, megyünk, megyünk... Az, hogy tegnap reggel óta egy falat nem került a számba, eszembe se jut. De marcangoló fáradság tépi minden izemet. A lábami ég. A két karom mintha tőből ki akarna szakadni. A csomag... a csomag elviselhetetlenül gyötrelmes. Próbálom a vállamon vinni, próbálom az ölemben, a karomnál dőlgetve, a hónom alá szorítva — de öt percenél tovább sehogy se megy. A kin verejtéke pikkelyezi a homlokomat. Tántorgok, mint a részeg.

— Állj! Öt perc pihenést!

Mintha ájulásból eszmélnék. A szemem csak most lát. Háromszögletű kis téren vagyunk, amelynek lucskos aszfaltját azon nyomban elborítja a le roskadó testek párolgó rélege.

A terecske egyik oldalán félig az utcaszint alá került földszintes házban egy kis cukrászda. Amint a busz menet behömpölyög a térre, máris nyílik a kis cukrászda ajtaja. Kékkabátos szőke asszonyka jelenik meg a küszöbön. Egyik kezében hófehér tele vödör, a másikban pehelyes lúdóg csupor. Siető léptekkel jön a ház előtt elvonuló korlátig és a tömeg felé kiált:

— Aki szomjas, italtik!

Ahogy tudok, sietek. De már legalább huszan állnak a korlátnál, akik megelőztek. A társaság nagyon szomjas és molhón áhítja a megváltó hűs kortyot. Az asszonyka biztalan mondja:

— Nem kell türelmetlenkedni.

Ha elfogy, hozok még!

Biztos, hogy őszintén mondja. Mégis másként történik. Mert hirtelen, váratlanul, mintha a föld alól jött volna, új szereplő jelenik meg a színen. Urias külsejű bundás, kalapos, kesztyűs, hidegfehér arcú, javakorbeli, magas nő jön a járdán, megáll néhány lépcsőnyire a vizet áhító tömeg előtt és szinte metszi a hangja a levegőt, mikor fölesaltan.

— Csak itasson őket, csak itasson! De ha olyan nagyon szereli őket, ne csak itasson, hanem etessen is. Adjon nekik krémes lepén, meg turós deklit! Mert azt ők nagyon szeretnek.

A kékkabátos kis szamaritána arca, ajka elfakult a rémületől. Szédült riadással kapja a vöd-

rőt, csuprot és már el is lükt az ajtó mögött. Az ember szinte hallja a szíve kalapálását: — Istenem, mit cselekedtem? ... Istenem, mi lesz ebből? ...

A fekete bundás asszonyosság diadalmasan kiegyenesedve, kemény, energikus léptekkel vonul el a gyalogjárón.

Minket pedig terelnek tovább.

Emlékműavatás Győrben

A Győri Izraelita Hitközség június 15-én országos gyászünnepe keretében avatja fel a fasizmus áldozatainak emléket megőrzítő emlékművet. A gyászünnepe 12 órakor kezdődik a temetőben. Itt Dinnyés Lajos miniszterelnök és dr. Ortutay Gyula kultuszminiszter mondanak beszédet. Ezt megelőzően 11 órakor a városkőház disztermeiben Tildy Zoltán köztársasági elnök fogadást rendez, amelyen dr. Borbély Endre főispán és Udvaros István polgármester köszöntik a köztársasági elnököt. A gyászünnepekre különvonat indul reggel 5 óra 40 perckor a Keleti pályaudvarról, melynek jegyeit az IBUSZ Vigadó-utca 1—3 alatti menetjegyirodája árulja. Az utiköltség oda-vissza kb. 21 Ft. A jegyeket június 12-én déli 12 óráig kell kiváltani.

Felvétel a pesti Izr. hitközség gépipari középiskolájába és ipari leányközépiskolájába

Felvételüket kérhetik olyanok, akik a középiskola vagy polgári iskola IV. osztályát sikeresen, vagy a népiskola felső tagozatának minden osztályát legalább általános jó eredménnyel végezték el és f. évi szeptember 15-ig 14. életévüket betöltötték, de 18. életévüket eddig még nem érik el.

A felvételt írásban kell kérni és a kérvényt f. évi július 16-ig kell az iskola igazgatóságához (XIV. Szent Domonkos-utca 10., II. XIV., Abonyi-utca 7—9.) benyújtani. A kérelmekhez mellékelendő: a születési anyakönyvi kivonat, a fent említett iskolai végzettséget igazoló iskolai bizonyítvány és az ujraváltási bizonyítvány.

A felvételt július 8—15. napja között később megállapítandó időpontban alkalmassági vizsgálat előzi meg. A vizsgálat napját és az egyéb tudnivalókat kellő időben közli az iskola a folyamodókkal. A vizsgálatához külön előkészületre nincs szükség.

Budapest, 1947 június 9.

A Pesti Izr. Hitközség Ipari Középiskolájának igazgatója,

A debreceni statusquo-ante Izraelita Anyahitközség

a megüresedett széket übődek melszűi állásra

pályázatot hirdet.

Pályázhatnak mindazok a kőbányászatban, vállalkozásban, akik magyar és kis állatok vizsgálatára képesek és azoknál három órát rabbitól van kötelező. A pályázatok megküldendő a teljes jártasság az előírtakhoz és a kérelmekben. (Hát térfe és bal kaire.) Pályázók megnevezés szerint, lakás, végzettség, valamint az egyéb szükséges jövedelmek.

Pályázati határidő június 30.

Az állás azonnal elfoglaltat. Ugyanakkor térítésben csak a megüresedett részesülhetnek. A pályázatok a hitközséghez, Debrecen, Bajcsy Zsilinszky-utca 26., címzendők.

PAPIR, IRÓSZER

üzleti könyvek, kartotékok, amerikai naplók és átiró könyvek.

Weinberger és Fejérné, VI. Deák-tér 6. (Anker palota). Tel.: 420—613.

ÜDÜLÉS, pihenés, gyógyulás, diéta a magassági helyen fekvő

Noémi Penzióban.

Előrendelt orvosi ellátás Folyóvízes, egészséges szobák. Szabadsághegy, Cádus-utca 5b. Telefon: 101—312. Autóútjáró. Felső-utca 11.

Parókákat, frizetteket

HAJMÓTEREM, Márta Vátfria-utca 17. Lánchídánál.

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat

mindent elintéz — (Ejtel-nappal) Óráként 8 Ft

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Kivándorlók!

Használt és új

Hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

Weil Népszínház-26

Telefon hívó: 136—816

BETEGTOLÓ önhajtású koscsik, eladás, kölcsönzés. Gyermekkoscsik. Siesta, Damjanich-utca 49. T.: 423—202.

Órák, ékszer

legolcsóbban

Klein Lászlónál Dob-utca 19

Gyermekek, nyugagy, biciklik, roller legolcsóbban VICA-nál Nagytáti Szabó-utca 50 Király-utca sarok.

Hirek Palesztináról

Az események kényszerítő ereje

következtében Ofelsége Kormány kénytelen meghátrálni. India lakóinak kívánságai elől és az angol impérium koronájának legfőbb gyöngye minden valószínűség szerint kikerül a brit kormány gyámköd fennhatósága alól még ebben a nap-tári évben. India népeinek szüntelen diplomáciai és fegyveres harca az önállóságot ügylészik eredménnyel jár. E győzelmet hozó küzdelemnek jelentősége kiterjed az egész Közp. és Közel-Keleire. A *Jisro* is a harc egyik kedvező színpadhoz ért el. Hiába utálnak arra egyes angol államférfiak — maga Bevin is —, hogy nem feltétlenül ismeri el Anglia a maga számára kötelezőnek az UNO döntés elfogadását — az a tény maga, hogy az UNO foglalkozik a problémával és nem egy az angol kormány által dominált londoni kerék-asztal konferencia, már önmagában az angol egyeduralom meggyöngyölését jelenti. A döntés el nem fogadására történő célzások csupán fenyegetések az esetleges szigorú mértékek előzetes enyhítésére és éppen ezért röppennek fel ballon d'essai-ként, mert az angol kormány is nagyon jól tudja, hogy a második világháború idején kitervelt és csak rövid idővel ezelőtt felállított nemzetközi szervnek szava, intézkedése súlyos és nem lehet egykönnyen figyelmen kívül hagyni. Angliának szüksége van világpolitikai szempontból az UNO-ra és még Palesztina kedvéért sem járathatja le a tekintélyt. Eppen azért kívánja még a döntés előtt fenyegetésekkel és ködös célzásokkal enyhébb határozatra bírni a Ténymegállapító Bizottságot, mert tudja, hogy az UNO döntést kénytelen lesz elfogadni. Addig minden halogatás, minden ferdtetés megengedhető, amint erre

Bevin margate beszéde

a legkiábrándítóbb bizonyíték. A Labour Party ezévi konferenciáján Bevin védekezésre kényszerült Palesztina politikáját illetően. Általában a sajtó Bevin hatalmas sikereként könyvelte el a margate-i konferenciát, holott a résztvevők csak azért nem szavazták meg Palesztina ügyében a Poale Zion által a konferenciához benyújtott határozati javaslatot, mert hatott Bevin varázsigéje: az úgy most az UNO nál van kár elébevágni döntésének. Ugyanakkor azonban hozzáfűzte: „A kormány még nem döntött az UNO határozatának elfogadása kérdésében és magam részéről előbb azt szeretném tudni, vajjon minden UNO tag elfogadja-e a döntéseket? Egyenes felszólításként hangzik ez a kijelentés pl. az arab államok felé, hogy

azok ne fogadják el az UNO határozatokat. Bevin a zsidóság problémáját „a zsidók és keresztények harcá"-nak nevezte e beszédében, hogy így internacionalis jelleggel adva a kérdésnek, kedvenc gondolatát eleve-nítse föl: Palesztina elválasztandó a „nemzetközi zsidókér-

A Ténymegállapító Bizottság vizsgálataival kapcsolatban

azt szeretné elérni, hogy — a cionistákkal szembeállítva — rámutathasson olyan zsidó rétegekre a zsidó lakta országokban, akik nem kívánják a zsidó Palesztinát. Természetesen ez a kísérlete eddig csak egyes arab államokban sikerült, ahol az ott élő zsidóság vezetőit arra kényszerítették, hogy nyilvánosan foglaljanak állást a cionizmus és Palesztina ellen. A kényszer azonban kitűdött és a várt eredmény helyett újabb bizonyíték lett a cionizmus oldalán. Minthogy az UNO bizottság várható látogatásaival kapcsolatban az Arab Liga széleskörű propagandába kezdett, propaganda irodát állítva fel számos nagyobb európai városban. Jewish Agency is ellenakcióba megy át. Az arab propaganda célja nemcsak az arab „igazságok" terjesztése, hanem dokumentumok gyűjtése a zsidók véleményének megosztásáról és e dokumentumoknak a Ténymegállapító Bizottság elé tárása. Eppen ezért korábbi bojkott határozatukat megmásították és minden valószínűség szerint ők is meg fognak jelenni a Ténymegállapító Bizottság előtt. A Jewish Agency, amely szintén erősen készül az új „Palesztina Bizottság" fogadására, azt akarja elérni, hogy minden ország zsidósága egységesen követelje a „Factfinding Com."-nál a Zsidó Államot — mint az angol-amerikai vegyesbizottság idejében hét évvel ezelőtt —, akár személyes megjelenés, akár írásos követelés keretében. Valószínűleg ez utóbbi lesz a Ténymegállapító Bizottság általános kihallgatási módszere, tekintettel a rövid időre, amit jelentésének előkészítésére kapott. A már eddig is meghallgatásra jelentkező szervezeteket írásos jelentéstételre utasította. Az ország sorsát illetően talán döntő fontossága, hogy egyetlen zsidó közösség írásos Palesztina követelése se hiányozzék az UNO bizottság tapasztalatgyűjtő anyagából. Továbbra is megerősítik azért azt a hírt, hogy a Bizottság Európába is eljön, elsősorban a D. P. táborokat látogatja meg. A Bizottság egyik ülésén a jugoszláv delegátus kijelentette, hogy ragaszkodik a németországi táborok meglátogatásához, mert a Palesztina probléma megoldása szorosan összefügg az ott be-

déstől", a „zsidók és keresztények Hitler felszította háborújától". Az angol külügyminiszter még arra is tett célzást, hogy megkísérelte volt megosztani a zsidó közvéleményt. Kereszt és — mint mondta — talált olyan zsidókat, akik „jobban megszokták a mi munkamódszereinket" és akikkel meg tudott egyezni. A zsidók többsége azonban szemben áll vele. A világ zsidóságának ez a megosztása most Bevin egyik kísérlete és

gyűjthető tapasztalatokkal. A Ténymegállapító Bizottság egyébként megválasztotta elnökét a svéd Emil Sandstroem bíró személyében és amikor e sorokat írjuk, már meg is érkezett Jeruzsálembe.

Hatiba újabb illegális hajók futottak be

— a „Hatikva" és a „Jehuda Halevi" — fedélzetükön mintegy kétezer bevándorlóval, akiket azonnal Cyprusba vittek. Ezzel kapcsolatban érdemes megemlíteni a londoni „Zionist Review" legutóbbi számának egy karrikaturáját, amelyen angol katonák erőszakkal kényszerítik az UNO bizottság tagjait, hogy egy Cyprusba induló hajóra szálljanak át, a kép aláírása: Bizottság, vagy nem Bizottság — Palesztinába az ut Cyprusra át viszi! A deportálások folytatásának tudható be, hogy az eredeti földalatti szervek támadásai — ezuttal a vasutvonalak ellen — kiújultak. Az Irgun megismételte 3 hónapos „fegyverszüneti" javaslatát, ha a palesztinai kormány is hallgat az UNO felszólítására és tartózkodik minden provokációtól. A deportálás azonban a legfőbb provokálás. Az Exchange jelentése szerint 1946 januárja óta az angol flotta minden ébersége ellenére is 50—60 000 zsidónak sikerült „illegális" uton bejutni az Országba.

Jeruzsálemből jelenti a Pácor, hogy a Hiszladrut négy képviselőt küldött a prágai Szakszervezeti Világszövetség Kongresszusára.

(GELLÉRT)

LOBSTEIN ÁGNES SZABADSÁGHEGYI gyermeknyaraltatása

Ott tartózkodás reggeltől estig. Közlekedés naponta autóval. Félóra nyaralás. Széchenyi-hegy, Ágancs-u. 10. Érdeklődés: Rákóczi-ut 30. II. egy. 6—8-ig.

HÁROMÉZRET elhelyeznek tölzlebe, v. tűzbe, közreműködéssel „60 éves szorgalmas ember" jellegre a kiadóra.

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

Magyar zsidó írók a XX. században

A Pesti Izz. Hítközzség kulturális ügyosztálya június hó 15-én, vasárnap délelőtti 4/11 órai kezdettel tartja a Fürst Sándor-u. 21/b. alatti kultúreremben ezidei harmadik irodalmi matinéját, amelyen legkiválóbb elhalt íróink munkásságát méltatja. A bevezető előadást Komlós Aladár egyetemi magántanár tartja, Palotai Erzsé és Ascher Oszkár pedig Bródy Sándor, Enőd Tamás, Fenyő László, Gelléri Andor Endre, Rajnai Anna, Ignóty, Kiss József, Molnár Ákos, Molnár Ferenc, Nagy Zoltán, Pap Károly, Révész Béla, Somlyó Zoltán, Szép Ernő, Szomorj Dezső, Zek Zoltán és más íróink műveiből ad elő. Az irodalmi műsor keretében Markó Eta éneklő Kadosa Pál és Kelen Hugó néhány, költőink verseire írt dalát Kelen Rózi zongorakíséretével.

A nagyjelentőségű matiné a legkomolyabb figyelmet érdemli. A belépés díjtalan.

„Fegyvertelenül"

Vasvári István költeményei.

Vasvári István abból a zsidó nemzedékből származik, amelynek gyermekkorában a zsidó ifjúsága pedig szenvedések közepette lett el. Költeményei ezeket az élményeket mondják el. Emlékezzünk még „Férfiszóltár" című verseskötetére, amely a háború közepén jelent meg a jalkiállítás volt a világhoz, hogy segítsenek, mert a pusztítás szakadékaiban a szélre ülték a zsidóságot. „Fegyvertelenül" című kötetén már nem panasz, hanem vád. Konkrétan és erősen megfogalmazott vádbeszéd azok ellen, akik rabszolgaságba vették a zsidó ifjúságot a zsidó elpusztították. Drámai erő és őszinteség, zengő, férfias líra sütt Vasvári István versét. Zsidó és szocialista harcosa az új létszámok rendnek. Ez a verseskötete új oldaláról mutatja be a költőt, aki nemcsak a zsidó reményeknek a megszólaltatója is. Szép s talán mi ennél sokkal többet jelent, igaz és emberi írás a „Fegyvertelenül" című kötet.

(GERVAN)

Uj kézikocsit
honnán végy?
Bajnok-utca 34.

Székelty Emil ékszerész 26
Brilláns, ékszer, aranyat, ezüstöt, órákat vesz, cserejét és elad.

Érettségi

vizsgálatok után vagytok, az iskola kapui bezárulnak mögöttetek, ifju barátaim és ugyanakkor megnyílik előttetek egy másik kapu: az „Élet” kapuja.

Büszkén dagadó mellkassal jártok az utcán, hiszen Ti most már „érett” férfiak vagytok, hátatok mögött hagyátok a tanulást, a felelések gondjait, de vigyázatok, mert előttetek vannak az életnek sokkal súlyosabb, komolyabb megpróbáltatásai. Az iskolában kapott szekundákat még csak ki lehetett javítani, de ha az élet fog benneteket „beszekundáztatni”, annak a korrekciója, bizony, hiiggyétek el, sokkal nehezebb lesz.

Mégis a Ti dolgokat könnyebb, mint a miénk volt, az előttetek álló nemzedékeké, mert Ti edzettem vagytok az élet viszontagságaival szemben, mint mi voltunk, Ti már három év előtt, 15 éves korotokban belekóstoltatok az akkori borzalmakba és végig élétek, végig szenvedétek azokat. Ti találkoztok a náci- és nyilas gyilkosokkal, sokan közülük megjárta a deportálás halottakkal szegélyezett útjait, van aki érezte az ég emberi hús szagát, legtöbben átéltek a város ostromának rémségeit, a bombákat, az élezést, sokan a gettóban szabadtak fel, többen védett házakban; ugyyszólván mindannyiunktól családjából többenkesebben hiányoznak, — ezekhez képest, viszont, nem lesz nehéz dolgotok. Az én időmben azt mondta egy tapasztalt politikus, akkor induló ifju barátjáról: „ez a fiatal ember a paplanos ágyból jött a politika küzdőterére.” Ittállok nem lehet ezt elmondani, Ti már fektüdtetek szalmaszákon és a szabad ég alatt és a pusztá anyaföldön, ezért lesz számotokra könnyebb a harc, a küzdelem az életért, a megélhetésért.

Utravalóul csak annyit mondd nektek: — ezt vigyék magatokkal hamuba sült pogácsa helyett láthatatlan tarisznyátokban — legyetek elsősorban jó zsidók. Örizzétek apáitok törvényeit és adjátok azt tovább majdan utódaitok-

**ELFESTETT
BETEG HAJÁT**
speciális eljárással
gyógyítja

RENCZES hajfestőmester
VI. Csengery-utca 84.

nak is, legyetek azután jó polgárai annak az országnak, ahol éltek, akár itt a hazában, akár másutt, legyetek jó emberek s ha ezt a hármast egyet; a jó zsidót, a jó polgárt, és a jó embert egyesíteni tudjátok magatokban, akkor éle-

letek nem lesz hiábavaló és önmagatokkal is elégedettek lesztek.

Legyen a Ti életetek békés, nyugalmas, jobb, tisztább, felelmentesebb, mint a miénk volt. Szerencsés utat!

GELLÉRI MIKLÓS

Antiszemitizmus az öt világrészben

A Szocialista-Cionisták (Iclud-Mapáj) Pártja legutolsó összejövetelén dr. Benoschofsky Ilona tartott igen érdekes előadást e címen. Foglalkozott először is az Északamerikai Egyesült Államok antiszemitizmusával, amely oly veszedelmes méreteket ölt, hogy a faji gyűlölet leküzdésére alakult bizottság vasok köztében iparkodik bebizonyítani Amerikának lakosságának, hogy a zsidók mennyit tettek az amerikai kontinens érdekében. Mi már tudjuk, hogy ezek a füzetek mit sem érnek, ha csak azt nem, hogy még jobban növeik az antiszemitizmust. Mexikóban viszont az a vád a zsidók ellen, akik megteremtették a mexikói ipart s a legjelentősebb iparvállalatok urai, hogy — szovjetbarátok s így ellenségei az államnak. A judeoplitokrata-bolsevista itt eleven valóság, akár csak annak idején Németországban volt, legalább is propaganda szempontból. Dél-Amerika állama nem is lepik antiszemitizmusukat. Paraguay-ban mindössze 2000 zsidó él. 500 zsidó menekült valahogyan vízumhoz jutott, azonban a paraguay határon meggondolták a hatóságok a dolgot és nem engedték be a bevándorolni szándékozókat. De más világrészekben sem különbek a viszonyok.

Ausztráliában például külön bevándorlási miniszter is van, Finnen, aki nem éppen zsidóbarát. A sajtóban állandóan élénk vita tárgya a zsidók Ausztráliába való özőnlése. Így azután nem meglepő, hogy a zsidó bevándorlót a kikötőben hatalmas táblák fogadják „nekünk már nem kellenek újabb zsidók” felirattal és olyan rajzokkal, amelyek a Stürmer-be is beillenek. A szerencsétlen partraszálló e táblák láttán igazán elnékedhetik azon, érdemes volt-e ekkora utat megtennie. Afrikában a legantiszemibb ország kétségkívül Egyiptom. Legújabbban rendeletet hoztak, hogy akiknek nincs állampolgársága, nem lehet a kaimazott a nagyobb gazdasági vállalatoknál. Hiába akarják a zsidók megszerezni állampolgársági bizonyítványukat, nem intézik el azokat. Afganisztánban nemrégiben szabályos deportálás történt, amelyet csak nagynehezen lehetett leállítani, a zsidók élete azonban türelhetetlen. Néhány

városba koncentrálták őket s csupán bizonyos megszabott foglalkozásokat üzhetnek. Néhány száz ilyen deportált zsidó Indiába, Bombay-ba került, ahol azonban nem adták meg számukra a leteleplési engedélyt, hanem csak azt engedélyezték, hogy a zsidók mindaddig ott maradhassanak, míg valahol másutt be nem eresztik őket.

Persze Európában sem különb a helyzet. A hollandok ugyan készek 10.000 honatlan zsidó befogadására, azonban nem az anyaországba, hanem a hírhedt Holland-Guyanába szeretné őket telepíteni. A németországi zsidók sem lakásaikat, sem ingóságukat nem kapták vissza, s minthogy semminképp segélyezésben nem részesülnek, jóval kedvezőlenebb helyzetben ének, mint a németek. Körner, Bécs polgármestere épp a napokban odanyilatkozott, hogy Ausztria népe mindig is antiszemita volt, s az ma is. A példákat így lehetne folytatni oldalakon. Mindegyikből kivágjuk, hogy a gáluti zsidók életét csak egy oldhatja meg és ez Erec — fejezte be az előadót.

Hatósági áron

üveges munkát vállalkoz

Szécsényi Adolf
VII. Bethlen Gábor-utca 7.

Hivjon! Jöjjön!

Veszek szőnyeget, porcellánt, irógépet, rádiókat, fűtő és nő ruhákat, perzsa kávékat, fényképezőgépet, festményeket

Gerstl-Majerosi

VIII., Esterházy-utca 17. (Sándor-utca saroknál). T.: 135-477.

Keresek vidékre

2 évesnél több nevelőnő, vagy perlekt szakácsnő, orth. háztartáshoz. Érdeklődés: Budapest, Király-utca 8. udvarban, Guttman Jenő.

MAGÁRAMARADT. Intelligens orth. nő elmenne jó levegőre vidéki városba mind fizető vendég, vagy üzletben, főzésben segítené. Értesítést: Köves Imréné, Budapest, Almásytér 4.

Városligetnél 1 elegáns burrozott szoba 1 vagy 2 ut részre kiadó. Gombasich-ut. 68. Tel.: 477.

SIREMLÉKEK EICHBAUM MÓR és FIA
V., Rudolf-tér 3. (Margit-hídnál)
Szombaton zárva

AZ ESZTERGOMI
Izraelita Hitközség közli,
hogy az esztergomi gettóból elhurcolt

Mártírjaink

elhalálozási évfordulója
(JAHRZEIT)

1. hó 15-én vasárnap lesz

Perlekt angol-francia

hölgyet keresek nyaralás céljára 3-4 hónapra subalpin vidékre. Érdeklődés: Telefoni 222-469, 8-2 közút, Grosznd.

Mit hoz Önnek az 1947/48. év?

Hírneves asztrológus mindenre kiterjedő horoszkopját elkészíti pontos születési dátum és 10 Ft bevétele ellenében, postán is. Fogad egész nap. ALBERTI ASZTROLÓGUS, V., Csáky-utca 11. I. em 11.

TALESZ, T'FILIN

mezusa, círcs, megke és héber könyvek VÉTEL, ELADÁS, JAVÍTÁS
Jahrzeit-tábla készítését vállalom.
UNGÁR MÓR, Király-utca 17., kapu alatt vagy L. emelet 4.

Amerikába

akar utazni?

Ugy az átadó
üzletének
üzemének

eladását

FELLNER PÉTER
gyorsan Intézi
Szt. István-krt. 30.
Marx-térnél)
Új telefon: 129-792.

Gyógyfürdő, strand, üdülés

H. Altmann

orth. kóser penziója

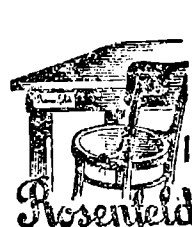
Görömböly - Tapolcán

Munkács-utca 6. Telefon: 11
Kényelmes szobák, olcsó árak. Esküvői megrendeléseket elfogadunk

Popper

Talesz vétel, tisztítása
Holló-utca 12. földsz. 4.

Kerti székek,

asztalok,
sörkímérő
puftok,
jégszék-
nyek
billiárdok
olcsón

VIII. NÉPSZÍNHÁZ-U. 31.

H I R E K

A Pesti Izr. Hitközség Szabadegyetemének előadásai:

1917 június 12-én délután 1/2 7 órakor (VII., Sip-u. 12. II. em.) dr. Naményi Ernő: Zsidó képzőművészet.

Június 19-én dr. Keszi Imre: Keleti és nyugati misztika.

— Dr. Turóczi-Trostler József a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Dr. Turóczi-Trostler József, a Pázmány Péter Tudományegyetem rendes tanárát, az európai hírvilág irodalomtörténészét a Magyar Tudományos Akadémia széptudományi osztályának rendes tagjává választotta.

— Izraelita vallásos felőrlés a rádióban. Kedden, június 10-én reggel 1/8 órakor a rádió izraelita vallásos felőrlést közvetített a Studióból. Beszédet mondott dr. Horovitz József szombathelyi főrabbi, énekelte Nemes (Neuländer) Zoltán. A kórus ősi zsidó melódiákat adott elő. Vezényelt Fraknói Károly.

— Emléke a Fiuárvaházban. A Fiuárvaház utcai frontján kap helyet a deportálásokban elhunyt mártírok emlékműve, mely Hajós Alfréd építészmenőnek igen jól sikerült terve alapján kerül kivitelezésre. Ez az emlékmű időről időre méltó emlékeztető lesz a szomorú multra. Itt találkozik az elhalt mártír emléke és a legemlékezőbb múlt legvalóságosabb áldozata, az élő árva. Öröksük meg családunk hőseinek emlékét az intézet örök falán. Fiuárvaház, VII., Vilma királyné-ut 25. Tel.: 221-207.

— A Szociálisták-Pártja legközelebbi összejövetelén, jun. 16-án Bóka László államtitkár tart előadást: A nevelés és az antiszemita méltó címmel (Fürst Sándor-u. 21/b., d. u. 6 óra).

— Az Omike megőrzött mártír művészeinek emlékét. Az újjáépülő Goldmark-teremben az Omike művészi kivitelű domborművé márványtáblán kívánja megőrizni annak a több mint hatvan színésznek, muzsikusnak nevét, akik az 1939—1944. években, az elnyomás idején, a régi színpadjaikról, hangversenydobogóikról elűzve, az ebben a teremben tartott előadásokon feleltek ki művészetüket s utóbb mártírhalláttá váltak. Az Omike vezetősége kéri a hozzátartozókat, hogy a mártírokról vonatkozó adataikat mielőbb közöljék vele. (VI., Dózsa György-ut 84/c.)

— A Budapest VII. ker. Izr. Nőegylet június 15-én, vasárnap d. e. 1/2 12 órakor tartja a Beethoven Gábor-tér 2. sz. alatti rendes évi közgyűlését.

— Eljegyzés. Bleier Ibolya Kál és Klein János. Onád, jegyesek.

Felavatták a szombathelyi munkaszolgálatosok emlékművét

Szombathely... Németország... Köszeg... Sopronvidék... Cservenka... Ukrajna...

A szombathelyi temetőben vasárnap felavatták munkaszolgálatos emlékmű három oldalára vannak véve ezek a szavak. Az üresen hagyott negyedik oldal pedig jelképesen fejezi ki az élelbenmaradottakat, akik mögött szavakba öntött remiszenciaként, lelkeszemeik előtt elvonul minden győzelem, éhezés, megálzás, könny és gyász... És Szombathelyen már a második emlékművet avatták fel. A második 4228 mártír kegyeletét örökíti meg, akiket a szombathelyi gettó áldozott fel a teuton harbarizmus Moloch-jának...

Az egyházi szertartást dr. Horovitz József főrabbi és Halász József nagykanizsai főkántor végezték. Lázár Jenő községkerületi elnök a központi szerveket képviselte, Sajfankó Emánuel főispán a kormányt.

Dr. Hacker Iván hitközségi elnök megnyitójában a „szegedi gondolat” utalt, amely a zsidóságnak tragikumához vezetett és utolsó állomása ennek a kálváriadnak a megsemmisítő láborok voltak. Dr. Horovitz József főrabbi a „Könnyek tavának” nevezte azt a helyet, ahol az emlékoszlop emelkedik. Dr. Dénes Imre vármegyei főügyész a munkaszolgálatosok országos szervezete nevében mondott mélyenszántó beszédet. Sajfankó Emánuel főispán Vas vármegye nevében és a magyar kormány képviselőjeként szólalt fel. Németh Imre polgármester, Szombathely nevében és a Magyar Kommunista Párt küldöttjeként mondott szívhezszóló beszédet. Horváth T. János a Szociáldemokrata Párt, Szente István a Polgári Demokrata Párt részéről, Gomibis Antál pedig a Szakszervezetek nevében mondott beszédet. Dr. Rutkai György nagykanizsai vezető-népügyész, a Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetségének nagykanizsai csoportja nevében, gazdag gondolatokkal teli felszólalása után, Weinberger Ernő Sopron küldöttjeként, a többek között utalt arra, hogy „ennek az emlékoszlopnak a város főterén kellene állania írtó példaképpen, hogy a megbánás

szimbólumaként emelkedjen a magasba erkölcsi jóvátételül az ártatlanul elpusztult hittársainkért...” Götzl Ferenc a Szentgyűlet elnöke vette át az emlékművet, köszönetet mondott Handley Jenőnek, akinek fáradságtalan ügybuzgalma tette lehetővé a kegyeletos ünnepség mielőbbi megtartását és az emlékmű felállítását. (—n—)

— Mártírok emlékezte Rákócshabán. A rákócshabai, rákócskeresztúri, rákócstegeli és péceli elhurcoltak emlékére június 22-én d. u. 1/4 órakor a rákócshabai zsidó templomban gyásztisztviselők tartanak, melyen dr. Morgenstern Benő főrabbi mond emlékbeszédet. A gyásznapon egésznapos böjttel is áldoznak az elhurcoltak emlékének.

Meghívó

A Nősz Hämizschi folyó hó 18-án, a Zenei-művészeti Főiskola nagytermében jiddis koncertet rendez. Közreműködik Titka Pótolakaja, a bukaresti jiddis színház művésze és a rádióból is közzismert csodagyerek, Stern Róbert. Igazok várásuk a Mizrahi Laudon-u. 3. sz. alatti központi irodájában és az előadás napján a helyszínen. Minden hitközségünket szívesen várunk.

— Gyászünnepély Mátészalkán. Június 8-án a mátészalkai zsidó templomot zsúfolásig megtöltötte a gyászoló közönség. Ung-Bereg és Szatmár megye — mintegy tízezer zsidó ember — mártírhalálát gyászolta. A gyászbeszédet Jungreis Jakab felhívógyarmati főrabbi tartotta. Dr. Ustor Sándor Szatmár megye főügyésze mondott köszönetet a főrabbinak beszédéért. Farkas Áron főkántor énekelte az El Molé Rachamimot. Az ünnepségen Nyírbátor, Fehérgyarmat, Vásárosnamény és Csenger hitközségei képviselték magukat.

Jöjjen üdülni, gyógyulni

Hajduszoboszlóra

Weisz Márton

ORTH. KÖSER PENZIÓJÁBA

Jókal-sor 10. sz. (a fürdő főbejáratával szemben)

Szoboszlói orth. rabbság felügyelete alatt

Modern, gyönyörű villa, folyóvizet szobákkal. Egyhaldas, virágos parkban. — Érdeklődni Rosenthal úterem (azelőtt Weisz Mendel) Wesselőny-utca 13. Tel.: 220-356

Békebeli ellátás!

Héber könyvek, Talesz, T'filin

Jahrzeit-lábla készítését vállalom. MEISELS KÖNYVKE-RESKEDŐ, VII., Dob-utca 13. VÉTEL, ELADÁS, JAVÍTÁS.

MEGHÍVÓ

a „Józsefvárosi Izr. Szeretet Nőegylet” folyó hó 18-án, szerdán délután 6 órakor tartja VIII. Nagylaváros-utca 4. szám alatti tanácsstermében rendes évi

közgyűlését,

melyre egyesületünk tagjait, barátait és pártfogóit tisztelettel meghívjuk.

Örökbefogadna

gyermektelen, jóindóu házaspár

kislánykát

2—8 éves korig. Leveleket „Egyet-en” jelígre az Uj Élet kiadóhivatalába kérünk.

KARCSUSÁG TITKA:

EHRENTHALNÉ fűzőszalonja

(Dobány-u. 39. I. em.). Gyógyszerek, melltartós kombinék. Fürdőruhák, szeszálások.

KERESEK felnőtt hámval, egyedülálló urnát, társbérlet, hutorozott egyszerűs lakrészt. Ebédjét, vacsoráját elkészítem. Értékesítést „Agnumum van” jelígre a kiadóba.

Megnyílt

HAJDUSZOBOSZLÓN

orth. kóser tejivó, diétás konyha, hideg felvágottak. Üzletvezető Silber vendéglős, Debrecen.

Keresek Angliába háztartásba intelligens nőt 40 évesig. „Nyugalmas otthon” jelígre a kiadóba.

FEMERNEMJAVÍTÁST. minden nemű, szakszerűen károk. Levelezőlap-hívásra házhoz megyek. Göckné, Wesselőny-utca 37. Ica. 3.

BALATONSZÁRSZÓN orth. kóser

Winkler-penzió megnyílt!

Vezető: Löwinger Edéné. Felvilágosítások: Löwinger, VII., Wesselőny-ut. 24. vagy Winkler, VII., Klauzál-utca 20—28.

RÉGI, jóforgalmu üzlet, házzal együtt, cca ötvenezer forint értékű áruval, eladó vagy bérbeadó. Fischl József, Nagydorog.

KÉT barát, egyik lány, másik asszony, házasság céljából megismerkednék komoly úr-emberrel, üzlet, lakás van. „22—32 évesek vagyunk” jelígre a kiadóba.

NAGYON egyedül vagyok, szívesen megismerkednék egy komoly, intelligens 50—55-ös úrral házasság céljából. „Önálló otthon” jelígre a kiadóba.

Csinos, intelligens (musz. ös. vegye) leányomat férjhezad-nám minden információt ki-bíró elektromos szakemberhez, ki benősiülhet jól bevezetett üzemenbe 45-ig. „Elsőrendű férj” jelígre a kiadóba.

CSINOS, intelligens, finomlelkű tisztviselőnő hugom részere keresek feltétlenül vallásos, orth., egzisztenciával rendel-kező, jólelkű, szeretőre vágyó életársat 40-ig. Vidéki is lehet. „Lelki gazdagság” jelígre a kiadóba.

VIDÉKI város központjában iparigazgatóval, saját ház-zal, műbellel és szerzőmással felszerelve, bádogos özvegye férjhezmenne. „Pest megye” jelígre a kiadóba.

New-Yorkban lakó csehszlovákiai származású, csinos, magas, intelligens, gyer-mektelen, amerikai állampol-gárnő, orvos özvegye ezután keres intelligens, lehetőleg szakmával bíró orth.

ÉLETTÁRSAT 40-50 éves korig Részletes válaszokat „Kvótán kívüli ki-vándorlók” jelígre Bloekner-hez, Bajcsy Zs.-ut. 33.

FÉRJHEZMENNÉ 44 éves csinosnak mondott urnő jó keresettel, csalontulajdonosnő, jobb iparoshoz vagy kereskedőhöz 60-ig. „Főhereti lakásom van 25” jelígre a kiadóba.

Ipari, üzlettel bíró 30-35 körüli csinos, nyu-lánk női elevenek Modern la-kásom van, női szalon felsze-relésen, vevőkörrel maradt. „Tisztviselőnő” jelígre a ki-adóba.

Jó megjelenésű magistermetű 27 éves, keres-keletmi érzékkel bíró fiatal-ember jömeneteli üzletbe be-nősiülne. „Jövő 27” jelígre a kiadóba.

Ezidőszert itthon tartózkodó

amerikai állam-polgárságu hugom

Férjet keres, 40-44 éves, abszo-lut intelligens, lehetőleg nem-zetközi foglalkozású, magas-növésű ur személyében. Vála-szatokat teljes címmel kérem „U. S. A. 37” jelígre New-York hirdetőbe, Erzsébet-körut 9.

Schulz Jenő cég

Órán-ékeztetés (óránjavítás)
VII. Wesseleny-ut. 8., a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékeztetés
VÉTELI Tel.: 422-345. ELADASI

Az 1944. és 1945. év vértanúiról való megemlékezés időpontja

Az Országos Beth Din közleményel:

Értesítjük hittelvéreinket, hogy a vértanúkról való kegye-letes megemlékezés időpontjának megállapítása céljából hétről-hétre az esedékes „Jahrzeit”-dátumokat az *Uj Élet*-ben közö- tesszük.

Elhalálozás 1944. és 1945. évben	Jahrzeit 1947-ben
1944 június 16; 1945 június 6. (Sziván 25.)	péntek június 13.
1944 „ 17; 1945 „ 7. („ 26.)	szombat „ 14.
1944 „ 18; 1945 „ 8. („ 27.)	vasárnap „ 15.
1944 „ 19; 1945 „ 9. („ 28.)	hétfő „ 16.
1944 „ 20; 1945 „ 10. („ 29.)	kedd „ 17.
1944 „ 21; 1945 „ 11. („ 30.)	szombat „ 18.
1944 „ 22; 1945 „ 12. (Tammuz 1.)	csütörtök „ 19.

Akik csak azt tudják, hogy hozzátartozójuk 1944 június 22. és július 20. között, illetőleg 1945 június 12. és július 10. között halt meg, azok ez évben július 17-én (Tammuz utolsó napján) tartják az évfordulót.

Társaságbeli tegdiszkrébb házasság-

közvetítő, **Doktorné**
Király-ut. 67. I. 3. Telefon: 421-930

52 ÉVES, jólszituált iparos, olyan egyedülálló 40-45 év körüli nő ismeretséget keresi házasság céljából, akinek főútvonalon üzlete van. „Konfekciós” jelígre a ki-adóba.

BÁTYAM deportálásból nem jött vissza, sógornőmet férjhezadnám

35 éves, varrni tud, lakása, állása van. Választ „Jó anyós lesz” jelígre a kiadóba.

NEGYVENES, szépnek mon-dott háziüzveggy, jó üzlet- és gazdaasszony magához illő

férjet keres

55-ig. „Kétszobás lakás van” jelígre a kiadóba.

Két, főbérleti lakással és önálló üzlettel rendelkező ur-aszony, kik férjüket deportálásban veszítették el, házasság céljából olyan nyugdíjjal, vagy jövedelemmel rendelkező urak ismeretséget keres- sük, kik üzletekben segítségülre karnének. Csakig komoly 55 év kö-rüli urak választást kérjük. „Két-barát” jelígre a kiadóba.

FELESÉGET keres 35 évesig, intelligens, jóérzésű, lehetőleg zenekedvelő, az életől még szépet váró zsidó nő személye-ben két volt Muszós, univer-zális kereskedő. „Egyik be-nősiülne” jelígre a kiadóba.

47 éves önálló, rugalmas és mozgékony kereskedő, meg- ismerkedne csinos hölgyvel házasság céljából. „Jgy élni jó” jelígre a kiadóba.

TALÁLOK-E olyan 48-50-es egyedülálló, intelligens férfit házasság céljából, aki értékelni tudna egy csinos dolgozó, musz özvegyét. „Zsákba máska” jelígre a kiadóba.

Goldné

a zsidó orkőrök legmegbízhatóbb házasságközvetítője
VII. Alsóerdősor 8. földszint 2.
Uj telefonszám: 221-240.

AZT a 188 cm-nél magasabb, 48 évesnél idősebb, intelligens ur-embert keresem

házasság céljából

aki egyedül éri magát és a családi otthon meletét nélkülözi. Csinos, karcsú, nyulat, sötétbőrű és szenté intelegés, némi vagyonnal, szép lakással, jövedelemmel rendelkező úv ur-aszony vagyok. „Minden tekintetben kifogástalan” jelígre a kiadóba.

CCA 150.000 forint vagyonnal rendelkező 44 éves üzemi-társ tulajdonos barátom részere házasság céljából keresem oly intelligens, jóalakú, házias, csinos 30-35 év körüli hölgy ismeretséget, ki hasonló va-gyonnal rendelkezik. Válaszatokat „Harmónia 30” jelígre Balogh hirdetőbe, Szent István-krt 9.

PESTKÖRNYÉKEN két szép családi házam, jól berendezett lakásom, üzletem van.

Férjhezmennek

biztos egzisztenciával rendelkező urhoz 50-60-ig. „Egyedül marad-lam 48” jelígre a kiadóba kérek választ.

MEGFELIŐ információval, pár ezerral rendelkező keres-keletmi alkalmazott, 58 éves, benősiülne egyedülálló, függet-len hölgy üzletébe, v. üzemebe. Lovelet csak az érdekelttől „Lélekben gazdag” jelígre a kiadóba.

JÓCSALÁDBÓL származó vi-déki, egyedülmaradt 50 éves ruháztató kereskedő, fűszer, termény és rövidáru szakmá-ból benősiülne jóforgalmu üz-lethe. Negyven ezer forint ér-tékű vagyonon van. Teljes című ajánlatokat „Komoly szándék” jelígre a kiadóba.

A zsinagóga naptára

Június 12, csütörtök: Sziván 24, péntek: 25, szombat 26, (ujholdhirdetés), vasárnap: 27, hétfő: 28, kedd: 29, szerda: 30, (Ujhold első napja), csütörtök: Tammuz 1. (Ujhold második napja).

Szombaton június 14-én kezd szidra: Sülch-lőchő, háftórád Józua II, 1-24.

IMADÓK:

Ima-házak	Pén-tek este	Szombat				Hétköz-nap	
		reggel	é	é	este	reggel	este
Dohány	9/48	7/15	10	9	9/40	7	1/48
Rumbach	1/49	7/10	9/49	9/40	7	1/49	
Bethlen	8	7/10	7	9/40	7	8	
Csáky	8	7/10	7	9/40	7	8	
Dózsa	8	7/10	7	9/40	7	8	
Nagyfuv.	8	8	7	9/40	7	8	
Fáva	8	9	7	9/40	7	8	
Zugló	8	7/10	7	9/40	7	8	
Füvárva.	9/48	7/10	9	9/40	7	1/48	
Leányárv.	1/49	7/10	9	9/40	7	1/49	

Péntek esti gyertyagyújtás:
8 óra 30 perckor.

— **Budai Istentisztelet.**
1947 június 13., pénteken este 7 órakor. 1947 június 14., szom-baton délelőtti 1/11 órakor. A II., Toroczkó-ut 6/b. sz. alatt imaházban szombaton reggel 1/9 órakor. Istentisztelet he-lye: III., Zsigmond-ut. 49., XI., Bocskay-ut 37., II., Toroczkó-ut 6/b és péntek esténként II. Fő-utca 12. szám alatt.

— **Óbudai templom.** (III., Zichy-ut. 9.) Imadók: péntek este: 7 óra 30 perckor, szombat délelőtti: 9 órakor.

A **Rabbiképző Intézet** temp-lomában, pénteken este 8 óra-kor, Bartha János prédikál, az istentisztelet keretében.

VIDÉKI 35 éves önálló pek feleségül venne hozzáillő ur-leányt vagy asszonyt, ki üz-memben segítőársam lenne. Fényképes válaszokat „Hozo-mány megkívántatik” jelígre a kiadóba.

JOBB körökben bejáratos, privát schadhenek címét kérem „Korrek” jelígre a kiadóba.

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII. Sip-ut. 12. — Telefon: 423-930

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODAJA

Felelős szerkesztő és felelős kiadó

ROÓZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem ör-zünk meg s visszaküldésükért nem vállalunk.

Nyomatott a Globus nyomdai mű-nyezet Rt. körforgóképein.

Fel. nyomdavezető: Margittay Antal